

CINEMA I LITERATURA A L'ETAPA DE PRIMÀRIA

Estudi de cas a l'Escola Antaviana

CINEMA AND LITERATURE IN PRIMARY EDUCATION

Study of a case in the Antaviana school

Helena Mèlich Miret

Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport, Blanquerna - Universitat Ramon Llull (URL)

Tutora: Dra. Montserrat Alguacil de Nicolás

Grau en Educació Primària

Resum

Atès que vivim en la societat de la comunicació, és raonable que l'escola del segle XXI hagi de tenir present l'ús del cinema a les aules de primària. Per tant, a l'hora de treballar les adaptacions dels relats clàssics amb els infants és imprescindible tenir en compte tant les versions de contes com les adaptacions cinematogràfiques. Per això, en aquest estudi ens plantejem si l'ús del cinema, com a recurs didàctic, estimula la lectura de contes als alumnes de cicle inicial de l'Educació Primària. Concretament, els objectius que perseguim són: analitzar l'opinió dels experts sobre la relació cinema i literatura a l'escola. En segon lloc, copsar l'opinió dels mestres d'una escola sobre aquesta temàtica a cicle inicial. I, en tercer lloc, deduir què pensen els infants de 2n de primària sobre la relació de veure pel·lícules i llegir contes. La metodologia emprada ha sigut de base qualitativa mitjançant l'ús de diversos instruments tant de focus grups, com també d'entrevistes validats per experts. Els resultats obtinguts a la recerca han estat, per una banda, remarcar la importància de treballar els contes a l'etapa d'Educació Primària introduint, però, l'ús del cinema. De l'altra, deduïm que els docents no han rebut prou formació sobre la didàctica del cinema. Finalment, per tal de donar resposta a la pregunta prèviament plantejada, observem que el fet de veure pel·lícules motiva als

infants a l'hora de llegir els contes. Seria recomanable, però, implementar el mateix estudi en diverses escoles i en tots els cicles de l'educació primària per observar si els resultats obtinguts són similars o no als d'aquesta recerca.

Paraules clau: literatura infantil, contes, valors, cinema.

Abstract

As everyone knows, nowadays we live in a communication society, so it's reasonable to expect that the school of the XXI century has the option of using cinema in the primary classroom. Therefore, when we study the adaptations of classic tales with infants it is essential to take into account not only later versions of the stories but also film adaptations. In this study we deal with the idea of cinema as a teaching resource to stimulate the reading of stories. The aim of this research is, primarily, to analyze the opinion of experts on the relation between cinema and literature. Secondly, to interpret the opinion of teachers relating to this topic in the first grade of Primary Education. And finally, to deduce what children think about watching films and reading books. The methodology we have employed is to combine qualitative studies with procedures such as interviews and focus group. The results obtained from the research have, on the one hand, highlighted the importance of using cinema to reinforce the reading of stories in Primary Education. However, we have deduced that teachers have not received enough academic training in this field. Finally, on the other hand, in order to provide an answer to the aforementioned question we have observed that the act of watching films encourages children to read more books. Nevertheless, it would be advisable to carry out the same study in several schools and in every year of Primary Education to see if the results (obtained) match or are similar to ours.

Keywords: children's literature, tale, values, cinema.

Introducció

En el moment present, en el qual les imatges i les xarxes socials s'han convertit en el centre de la plaça pública, l'escola hauria de tenir com a finalitat donar la possibilitat als seus alumnes, des de molt petits, de crear i construir els seus propis models de comunicació a partir de diferents codis. Així, doncs, la lectura i l'escriptura, el tractament de la informació a través de les TIC o l'ús del cinema són diferents tipus de llenguatges que han ser presents a les nostres aules. Des d'aquest plantejament *ens preguntem si la utilització del cinema per treballar la literatura infantil, com ara les obres clàssiques, a l'escola, i concretament l'etapa d'Educació Primària, és un factor que estimula la lectura*. D'altra banda, reflexionem sobre la importància de treballar a les aules no solament la lectura de contes, sinó també el visionat de les pel·lícules. Per abordar aquesta qüestió, s'ha realitzat un estudi teòric i un estudi pràctic mitjançant l'entrevista a professorat expert en aquest tema. També, hem procedit a preguntar als infants de l'escola Antaviana (Barcelona) sobre aquesta qüestió, a partir d'un instrument dissenyat ad-hoc i validat per experts. Així mateix s'ha consultat a educadors sobre el tema.

El tractament didàctic sobre el cinema es justifica tant per la seva incidència i impacte actual en la vida quotidiana dels alumnes i les alumnes d'aquestes edats, com pel seu poder motivador i regulador d'informacions, tendències, opinions i gustos; així com també, per la necessitat de crear persones crítiques davant el llenguatge. Un llenguatge que es pugui utilitzar com a instrument atractiu de comunicació interpersonal i intrapersonal, de diverses formes d'expressió de les seves necessitats i interessos, creant així un context idoni per a l'ús combinat de diferents codis verbals i no-verbals, és a dir, per a un aprenentatge realment significatiu.

Els objectius que es persegueixen amb la integració del cinema a les aules de primària, segons el Decret 119/2015, són entre d'altres:

- Permetre donar a conèixer a l'alumnat un dels llenguatges audiovisuals en què la interacció dels codis verbals i no verbals és més rica i eficaç per a la transmissió de significats i la construcció dels imaginaris personals.
- Facilitar un mitjà per al coneixement i l'expressió que beneficia el desenvolupament de les capacitats creatives, cognoscitives, artístiques i expressives.

- Propiciar un instrument per a la creació a partir dels coneixements i experiències pròpies.

A continuació es plantegen una sèrie d'estratègies per utilitzar el cinema -o vídeo- a l'aula. Els tres punts que se suggereixen són molt importants i el fet de completar-los permetrà avaluar l'efecte de la pel·lícula i els resultats de l'aprenentatge.

És important tenir en ment la realització d'activitats relacionades amb la pel·lícula que els infants veuran. *Abans* de veure la pel·lícula és imprescindible, en primer lloc, fer-ne una *presentació*: s'ha d'introduir-la amb unes breus explicacions, amb l'objecte d'enfocar l'atenció, molt necessari en els dos primers cicles de l'etapa de primària, amb alguns punts clau. En segon lloc, *relatar breument la pel·lícula*, és a dir, donar idees sobre el que veuran i així, segons el cicle, es podrà dialogar, comptar o anotar la informació sobre el que se sap, el que es vol saber i el que es va aprenent. També, es recomana fer una *breu introducció sobre els aspectes tècnics més importants*, per tant, donar unes pautes sobre els aspectes que s'han de fixar i, sobretot, *dir amb claredat que la pel·lícula cal gaudir-la*, cal fins i tot, parar-la per donar alguna explicació o escoltar algun comentari o recordar detalls. *Després* de veure la pel·lícula, per una banda, cal fer un *comentari*, és a dir, un esquema argumental. El primer pas és preguntar a l'alumnat per les primeres impressions rebudes, comentar el relat, descobrir la línia narrativa, els personatges principals i quin paper juguen... mitjançant un gràfic o mapa conceptual de la narració. Es poden plantejar preguntes com: "Quina va ser l'escena que més et va agradar i per què?", "Quina va ser l'escena que menys et va agradar i per què?", "Compara la pel·lícula amb altres que ja hagi vist i explica les diferències.", "Què opines de la pel·lícula, el color i la música que acompanya la pel·lícula?", "Quines coses canviaries de la pel·lícula?", "Quin final li donaries a la pel·lícula?", entre d'altres. També es pot plantejar una activitat individual que escriguin el que hagin après i que expressin algun dubte o comentari. A partir d'aquí es descobreix el missatge i idea central, i es pot realitzar una valoració del mateix.

A la societat actual, constatem que grans obres clàssiques que han estat representades a la gran pantalla es coneixen a través de la versió cinematogràfica que s'han fet i no pas per l'obra original, com per exemple, el *Geperut de Notre Dame*, de Victor Hugo, o *La sireneta*, de Hans Christian Andersen, o, també, de *La Ventafocs*, dels Germans Grimm. Aquestes obres han estat representades al llarg dels anys al cinema i ja formen part del

nostre imaginari col·lectiu. Tothom n'ha sentit parlar, i els seus valors, *en la seva versió cinematogràfica*, han marcat profundament, de forma explícita o implícita, la manera de veure el món, i l'escola no és aliena a aquesta realitat. El cinema, internet, les xarxes socials... també formen part de l'escola del segle XXI i val la pena analitzar aquesta intersecció de llenguatges. En aquest sentit, tal com hem indicat anteriorment, volem analitzar quines interferències es plantegen entre adaptació de contes clàssics del cinema i la lectura d'aquests contes.

La *literatura infantil i juvenil* (LIJ) és la narrativa dirigida als més petits, és a dir, és un conjunt de textos que la societat ha considerat aptes per al lector infantil, tot i que el seu origen fos dirigit al lector adult. És molt important treballar-la a les aules, atès que té una sèrie de funcions imprescindibles per a la formació de l'infant. Serveix de vincle de la comunicació i l'expressió, potencia la imaginació, apropa a l'infant cap a la fantasia i, finalment, transmet la cultura i els valors d'una societat (Sarabia, 2009). Però l'eina per excel·lència que es treballa a l'aula són els contes: "Conjunt d'unes eines màgiques que el mestre pot usar de múltiples maneres: per interioritzar continguts, valors, coneixements, vocabulari... per generar efectes emotius, per despertar la imaginació i la creativitat" (De Puig, 1996: 16). Els contes tenen grans virtuts que fomenten la *comprensió* del vocabulari i estructures gramaticals per als més petits. A més a més, el fet de conèixer diverses experiències a través dels contes permet a l'infant desenvolupar l'*empatia*, al mateix temps que la *imaginació* i la *creativitat*. D'altra banda, tenen un paper fonamental com a *referents culturals*.

Hi ha diverses tipologies de contes: el *conte popular o folclòric* i el *conte literari*. El primer fa referència a un relat de ficció que s'expressava verbalment, transmès principalment per via oral i pertany al patrimoni col·lectiu, la seva brevetat permet ser explicat d'una tirada (Almodóvar, 2010). El conte popular està estretament lligat a la *literatura oral*, que es refereix a les obres literàries que en algun moment s'hagin transmès de forma oral, ja sigui des d'un conte folclòric a una cançó, una dita o un pregó. Aquest concepte pot ser confós amb la *literatura popular*, la qual engloba al conjunt d'obres literàries produïdes per un poble de transmissió oral o escrita (Pedrosa, 2010). El segon, el *conte literari* és aquell que ha estat transmès mitjançant l'escriptura i, per tant, l'autor acostuma a ser conegut. El text, que normalment és escrit, es troba en una única versió, i no com el conte popular en què se'n troben diverses.

A més a més, el conte no solament és una narració breu, sinó, també, conté un conjunt de característiques; per exemple, està constituït a partir d'una *successió de fets*, els quals

contenen una trama, tot i que alguns són fets reals, també molts d'ells són *ficticis*. A més, té una estructura determinada; per tant, ens referim a un conjunt de *fets entrelaçats* per la introducció, el nus i el desenllaç. Però, a diferència de la novel·la, en el conte tots els fets es desencadenen per una sola *successió* d'esdeveniments. Pel que fa als personatges, en els contes només hi ha un *personatge principal*, tot i que poden haver més personatges, però estariem parlant de secundaris. I, finalment, està pensat per ser llegit d'una tirada, de principi a fi, per això, parlem d'una *lectura curta* (Sarabia, 2009).

Trobem una sèrie d'autors que prevalen en el seu estudi, en l'educació, dins les aules, tant a les escoles com a la universitat, en el teatre... Shakespeare, Dickens, Voltaire, Andersen, Barrie, Victor Hugo són alguns exemples. Segons el Diccionari d'Estudis Catalans (2015), un *clàssic* és aquell que ha representat maduresa o un moment culminant dins d'una literatura, dins d'un art... i és un model digne d'imitació. Es consideren a tots aquests clàssics com a *referents* que guiaran els judicis personals de cada un de nosaltres (Fumaroli, 2007). Tot i això, trobem contes clàssics que conserven la seva escriptura original, passant per diferents adaptacions, fins i tot aquells que introdueixen canvis considerables a la temàtica i el contingut axiològic. Hi ha hagut una evolució de la societat i, per tant, un canvi de valors, amb una mirada cap a la llibertat, el respecte i la tolerància (Colomer, 1999). Per això, trobem adaptacions en què s'han eliminat alguns fragments dels originals, s'ha adaptat el llenguatge o s'han afegit algunes modificacions.

D'altra banda, s'observa adaptacions de contes clàssics que s'han fet basats en les versions cinematogràfiques de *Disney*. La productora *Disney* combina una ideologia de fascinació i innocència al narrar històries que ajuden als infants a entendre *qui són* i *què són* les societats. A diferència de la realitat de l'ensenyament actual, en què el mestre planteja problemes reals de la societat i parteix de les preguntes i qüestions dels infants, aquesta tipologia de pel·lícules proporcionen als infants espais en què l'aventura i el plaer es troben en un món de possibilitats fantàstiques (Giroux, 2003). *Disney* té la capacitat per oferir als nens l'estimulació visual i el plaer per l'alegria. El plaer es converteix, per tant, en un dels principals objectius d'aquestes produccions i els nens es converteixen en el subjecte i l'objecte del projecte (Giroux, 2003: 126).

Tal com consta en el Currículum de Primària saber llegir és una habilitat imprescindible per al desenvolupament personal. És un factor fonamental per a l'assoliment de les competències bàsiques que ha d'estar inclòs en la programació de totes les àrees del currículum, perquè és indubtable la importància de la lectura per als infants i, per això, el seu aprenentatge ha de constituir un dels pilars més importants de la formació a l'escola (Maresma, 2008). Davant d'aquesta necessitat conviu un consum d'adaptacions cinematogràfica d'obres literàries que sovint esdevé un element disuassori de la lectura del text, el cinema pren un paper molt important. El treball amb adaptacions cinematogràfiques de llibres pot ser una manera d'incitar a la lectura i de donar a conèixer obres literàries a persones que, per contra, no trindrien interès per a elles. Per això, és important que tant llegir llibres com veure pel·lícules sigui un *plaer* (Maresma, 2008). Les pel·lícules i els dibuixos animats fan molt més que entretenir, també expliquen històries que exerceixen una influència sobre les experiències, desitjos i plaers dels nens. Tot i que el llibre és l'instrument per excel·lència més precís per compartir continguts, el cinema actualment és el gran instrument de comunicació i entesa dels qui volen sentir les mateixes sensacions, fent-se sentir partícep del que està succeint (Guijarro, 2010). La relació que existeix entre ambdós se sent anomenar més d'un cop entre la societat. El cinema, doncs, és una manifestació contemporània del costum d'explicar històries, tot i que a vegades el lector té la seva pròpia visió dels personatges, llocs i històries que probablement no coincideixin amb la dels creadors de la pel·lícula. D'altra banda, tant el cinema com la literatura aporten al lector o a l'espectador aspectes de la comunicació, és a dir, detalls del llenguatge no verbal i el context (Maresma, 2008). Però tota pedagogia ha d'adaptar-se als nens i als joves als que es dirigeix, concretament, pel que fa al cinema, mai no s'ensenya als infants a *llegir* les pel·lícules, però, potser, els docents tampoc han rebut la formació específica en aquest camp. El cinema és un art, i l'art no s'ensenya sinó que es troba, s'experimenta, es transmet per diverses vies. Per tant, els docents han de ser plenament conscients que si no es produeix una trobada amb el cinema a l'escola, hi haurà molts infants que no s'hi trobaran mai.

Segons el Decret 142/2007, del 26 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària (pàg. 21822), trobem definida la finalitat de l'educació a l'article 2, que consisteix en proporcionar a tots els nens i nenes les competències necessàries que els permetin assegurar el seu desenvolupament personal i

social; adquirir les habilitats i les competències culturals i socials relatives a l'expressió i comprensió oral, a la lectura i a l'escriptura (...). A l'article 8 (pàg. 21823 – 21824) es defineixen les competències bàsiques que han d'assolir els alumnes a l'Educació Primària. Per una banda, han de ser capaços d'utilitzar els coneixements i habilitats, de manera transversal i interactiva, en contextos i situacions que requereixen la intervenció de coneixements vinculats a diferents sabers, que implica la comprensió, la reflexió... Per l'altra, la lectura és un factor fonamental per al desenvolupament de les competències bàsiques i ha d'ésser inclosa en el desenvolupament de totes les àrees. Els centres, en organitzar la seva pràctica docent, han de garantir una mitjana mínima de 30 minuts diaris destinats a la lectura. També, fa referència a la comprensió de textos audiovisuals (publicitat, pel·lícules, informatius), dels mitjans de comunicació o de les tecnologies de la informació i la comunicació, i fer-ne una lectura crítica i creativa, i específica; comprendre textos literaris de gèneres diversos adequats quant a la temàtica i a la complexitat i iniciar-se en els coneixements de les convencions específiques del llenguatge literari.

Les persones construeixen la seva identitat cultural a través de les interaccions socials, les quals estan estretament lligades amb les pautes de conducta, models de relació, formes d'interpretar la realitat, el conjunt de valors... La família i l'escola són dues grans fonts d'influència d'aquesta construcció de la identitat de l'infant. El principal instrument transmissor de la cultura, però, és el llenguatge, i, més concretament, la literatura, els mitjans de comunicació... Els contes en són un gran exemple. Per això, des del primer moment en què sorgeix la literatura infantil existeix una preocupació per a la implicació educativa. Els contes ofereixen una primera visió del món social, afectiu i emocional que els infants poc a poc aniran coneixent (Salmerón, 2004). Per tant, conèixer el món mitjançant els contes ens porta a una trobada des del punt de vista moral i ètic, la qual facilita la construcció del significat del bé i del mal i, en conseqüència, de la creació d'un primer codi moral (Nobile, 1992). A més a més, quan l'infant entra en contacte amb els contes es va impregnant de valors humans, perdurables i necessaris per a constituir-se com a persona: el dret a la vida, la pau, la llibertat, la fraternitat, la igualtat... (Trigo, Aller, Garrote y Márquez, 1997). Des de la vessant psicològica, Bettelheim (1977) i posteriorment Cashdan (2000) destaquen la importància del paper de la literatura infantil, més concretament dels contes clàssics durant la infància, ja que consideren que estan fomentant la imaginació de l'infant.

Defensen que els contes i les històries són un gran factor de la socialització i influeix en el desenvolupament de la creativitat.

La pregunta que ens plantejàvem en un principi era *si la utilització del cinema per treballar la literatura infantil, com ara les obres clàssiques, a l'escola, i concretament l'etapa d'Educació Primària, és un factor que estimula la lectura o no*. A partir d'aquí se'ns plantegen els següents objectius: El primer és analitzar l'opinió dels experts respecte la importància de la literatura infantil a l'etapa de primària i la seva relació amb el cinema. El segon, interpretar l'opinió dels mestres de l'escola sobre la relació cinema i lectura en l'àmbit educatiu com a estimulador de la lectura. I, finalment, deduir l'opinió que tenen els infants sobre el cinema i la literatura, per tal de copsar amb quins tipus hi estan familiaritzats.

Mètode

Per abordar aquesta qüestió s'ha realitzat un estudi pràctic que té com a finalitat investigar sobre la importància de treballar la literatura infantil amb els nens i nenes a les aules de primària i deduir en aquest cas quina relació hi ha entre el cinema i la lectura de contes al cicle inicial. Per fer-ho s'ha realitzat un estudi de cas a l'Escola Antaviana (Barcelona), l'esquema del qual apareix a la taula I:

Taula I. Proposta de disseny

Objectius	Mostra	Instrument
Analitzar l'opinió d'experts sobre la relació entre cinema i literatura a l'Educació Primària.	3 experts	Entrevista semi-estructurada
Interpretar l'opinió dels mestres de l'escola sobre la relació cinema i lectura en l'àmbit educatiu (cicle inicial).	3 mestres de l'Escola Antaviana (Bcn)	1 focus grup
Deduir l'opinió que tenen els infants sobre el cinema i la literatura, per tal de copsar amb quins tipus hi estan familiaritzats.	15 infants de 2n EP a l'Escola Antaviana (Bcn)	3 focus grups

Com ja s'ha apuntat, la recerca té per objectiu esbrinar la relació existent entre el cinema i la lectura de contes a una escola concreta de Barcelona, a partir de la consulta a experts, a mestres i als infants, concretament a les aules de 2n de primària, per tal de

veure com aborda aquesta realitat, tenint en compte què opinen els docents del centre i els alumnes. Aquesta escola és de dues línies, excepte a 2n que n'hi ha tres, i destaca la rellevància de l'educació en valors, tal i com es pot observar en el PEC de l'escola, usant estratègies metodològiques com l'ús de la literatura i del cinema. A les aules de 2n concretament durant el curs escolar han estat treballant a partir de pel·lícules l'educació en valors. Davant d'aquesta realitat es va plantejar la qüestió prèviament explicada. D'altra banda, s'han realitzat tres entrevistes a experts en la temàtica per tal de tenir un fonament més sòlid. Per tant, la recerca és de base qualitativa, ja que està orientada a l'experiència d'aula i l'opinió d'experts.

Participants

La investigació se centrarà en els següents participants:

- 3 experts en la temàtica: Dra Roser Ros, pedagoga, narradora catalana i professora de literatura de la FPCEE Blanquerna, Dra Míriam Turró, mestra i filòloga catalana i professora de didàctica de la llengua de la FPCEE Blanquerna, i Jaume Cela, escriptor de llibres infantils i director i professor del CEIP Escola Bellaterra (en aquest moment està jubilat com a director i professor, tot i que encara hi col·labora). Aquestes tres persones són reconegudes com a expertes en la literatura infantil, tal com posa de manifest la seva professió com també la seva producció científica.
- 3 docents del centre de l'Escola Antaviana (Sandra, Estela i Glòria), les quals són mestres de les tres aules de 2n de primària i, per tant, les que duen a terme les activitats amb els infants.
- 15 alumnes de 2n de primària de l'Escola Antaviana.

Instruments:

S'han dissenyat, en primer lloc, tres entrevistes per a tres experts (Vegeu a Annex – 1) sobre la importància de treballar la literatura infantil a les aules de primària i com treballar de forma simultània el cinema amb els alumnes d'avui en dia, és a dir, una vessant més teòrica. Les respostes de les preguntes són de tipus obert.

En segon lloc, també s'ha realitzat un focus grup (Vegeu a Annex – 2) per a les tres mestres de l'Escola Antaviana, les preguntes de les quals estan enfocades a l'experiència d'aula relacionades amb la importància de la literatura infantil i el cinema.

Finalment, s'ha plantejat un altre focus grup enfocat als 15 alumnes de 2n de primària de l'Escola Antaviana (Vegeu a Annex – 3), tres grups de cinc alumnes, per tal de generar una conversa i veure què opinen sobre la relació entre cinema i literatura. En concret es van plantejar qüestions sobre la importància de la lectura i com influeix el cinema avui en dia, és a dir, quina experiència tenen.

Procediment:

Pel que fa a la recollida de dades s'han realitzat dues fases. En la primera s'ha dut a terme una cerca sobre aspectes teòrics de la literatura infantil i el cinema, i la seva relació, per tal de veure què opinen els experts (escriptors, pedagogs i psicòlegs) sobre quina importància ha tingut al llarg de la història i quina té avui en dia. En la segona fase, per tal de contrastar la informació recercada prèviament s'han realitzat tres entrevistes de resposta oberta a tres experts en la temàtica, un grup de discussió a tres docents del centre analitzat i un focus grup a 15 alumnes de la classe de 2n de primària.

Un cop feta la recollida de dades en les diferents fonts: llibres, articles, internet, entrevistes i focus grup transcrits, aquest article té l'objectiu de reflexionar sobre la importància del fet d'explicar i llegir contes i simultàniament veure pel·lícules a l'etapa de primària. A més a més, pretén donar eines i criteris a l'hora de triar llibres i pel·lícules i proposar idees per treballar amb els infants de 6-12 anys.

Resultats i discussió

Resultats

En aquest apartat s'indiquen alguns resultats de l'estudi per a cada objectiu descrits en la taula I. Paral·lelament es farà la discussió per tal de fer més entenedora la interpretació dels resultats.

- *Resultats respecte el primer objectiu:* analitzar l'opinió dels experts respecte la importància de la literatura infantil a l'etapa de primària i la seva relació amb el cinema,

que es pot veure esquematitzat a la taula II (Vegeu Annex – 4). S’ha fet una anàlisi qualitativa de dades focalitzades a través de les entrevistes realitzades a experts i, per tal de fer una bona triangulació dels resultats, s’ha separat els experts per colors: Roser Ros (color blau), Míriam Turró (color lila) i Jaume Cela (color verd).

Pel que fa a les conclusions segons la importància de treballar la literatura, els tres experts coincideixen en què és molt important transmetre-la a les aules d’avui en dia, perquè és una *responsabilitat cultural*, però sobretot perquè és un *gaudi* que s’ha de fomentar. A més a més, Roser Ros i Jaume Cela posen èmfasi en què l’infant té la *necessitat d’escoltar històries* i d’explicar-ne per tal d’ajudar a entendre al món. Turró, afegeix la importància dels clàssics, atès que formen part del nostre *imaginari col·lectiu*. Respecte aquesta temàtica, els tres experts destaquen la importància de conèixer diverses versions de contes, atès que hem de ser conscient que *les coses no són unívocues* i, per tant, la importància de *conèixer diferents llenguatges*. Els mestres d’avui en dia, afirmen, han de conèixer les obres clàssiques per fer una *bona exploració*. Ros defensa la importància de treballar-los dins l’aula, llegint, per exemple, un capítol cada dia de *Peter Pan*.

Pel que fa al cinema, els tres experts estan d’acord en què no s’ensenya a llegir imatges i Ros i Turró donen molta importància treballar a l’aula el *llibre il·lustrat* per tal de començar a desenvolupar la mirada, a aprendre a mirar. Es destaca la importància de *desenvolupar l’esperit crític* a partir del cinema, atès que podem desmuntar l’escena, fer preguntes per tal que pensin, tinguin consciència de la seqüenciació dels fets, en definitiva, tenir un mirada crítica. Cela proposa la idea de convertir la classe en una mena *d’àgora* en què hi hagi un diàleg per tal de crear un clima que motivi els alumnes a pensar i reflexionar.

D’altra banda, el fet de treballar el cinema dins l’aula permet parlar de tots els aspectes que comporten una escena, com ara: la música, els colors, els moviments... Una *fusió de llenguatges*, que ens permet treballar les diferències entre la pel·lícula i el llibre, defensen els tres experts, en definitiva, començar a donar-li una altra mirada.

- *Resultats respecte el segon objectiu*: interpretar l’opinió dels mestres de l’escola sobre la relació cinema i literatura en l’àmbit educatiu.

Mitjançant aquest objectiu volem conèixer l’opinió que tenen tres mestres, de Cicle

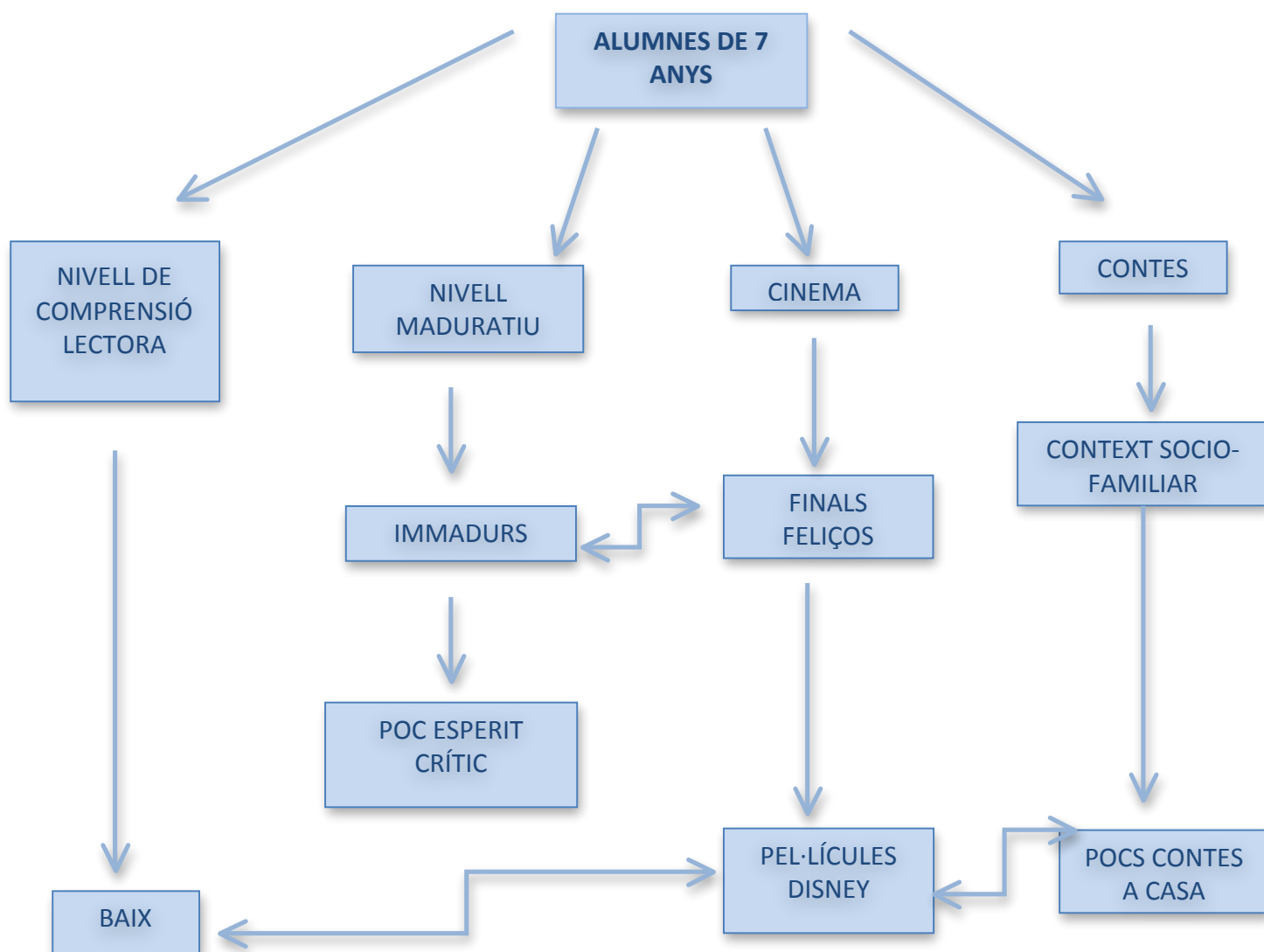
Inicial de l'Escola Antaviana, sobre la literatura i el cinema a l'escola. Són mestres que han començat aquest curs a usar com a recurs el visionat de pel·lícules a l'aula. La finalitat és extreure idees sobre aquesta relació i, concretament, de l'experiència de l'escola que estem analitzant. L'estudi d'anàlisi focalitzat de totes les categories s'observen els resultats a la taula III (Vegeu Annex – 4).

D'una banda, una de les conclusions de l'estudi realitzat és que des de les escoles es dona molta importància, i actualment més segons el Currículum de Primària, a saber llegir, però sobretot, *saber llegir correctament*. Per això, a l'escola trobem moltes estones de lectura, com l'hora de biblioteca, entre d'altres. Les tres mestres coincideixen que, pel que fa a la lectura, no expliquen tants contes com els hi agradaria, però tot i així creuen que és molt important *treballar l'escolta* amb els infants. Es dedueix, tal com s'ha comentat, la lectura individualitzada dels infants per tal d'agafar fluïdesa. A més a més, defensen sobretot la lectura com un *gaudi*.

De l'altra, cal esmentar que una altra conclusió que s'extreu a partir del grup de discussió de les mestres de l'escola és que als nens i nenes els hi agrada i els *motiva* el fet de visionar pel·lícules. Les tres mestres destaquen l'ús d'aquest recurs per tal de treballar, en el seu cas, l'educació en valors, realitzant així activitats tant d'introducció, de durada com de cloenda. Les tres mestres defensen la importància de *desenvolupar la imaginació* dels infants mitjançant una conversa abans de veure les pel·lícules, parlar sobre la portada de la pel·lícula o pensar sobre què anirà. Durant el visionat, acostumen a realitzar algunes pauses per tal de saber si els alumnes segueixen la història. I, finalment, com a cloenda, defensen que és molt interessant tornar a crear un clima de conversa per tal de saber l'opinió dels més petits i, també, activitats escrites. Deduïm també, a partir de la conversa, que el cinema no es treballa tant com la lectura, tot i que aquest curs, tal com s'ha esmentat, s'ha introduït el cinema com a activitat. A l'escola es treballa el cinema i la literatura però *de forma separada*, doncs no ho potencien suficient, segons l'opinió de les tres mestres, i no ho interrelacionen.

- *Resultats respecte el tercer objectiu*: Deduir l'opinió que tenen els infants sobre el cinema i la literatura, per tal de copsar amb quins tipus hi estan familiaritzats. L'abordatge d'aquest objectiu permet tenir dades reals dels infants d'una escola en concret, en un context determinat, sobre la relació que tenen amb la literatura i el cinema i, a més a més, quina concepció tenen sobre aquests dos llenguatges mitjançant

una anàlisi qualitativa realitzant la categorització dels resultats a la taula IV (Vegeu Annex – 6). L'anàlisi qualitativa de tots els àmbits analitzats es mostra al mapa conceptual següent:



Gràfic 1. Resultats focus grup infants.

Un cop realitzat el grup de discussió amb 15 alumnes, tres grups de 5 infants cada un, s'observa que, mentre una nena verbalitza que li agrada molt llegir en lloc de veure pel·lícules, a la majoria dels nens i nenes els hi agrada més visionar les imatges que no pas llegir contes. Segons el seu parer les pel·lícules et permeten veure tot el que està passant. Per una banda, cal esmentar que el nivell socio-familiar és un factor que determina els resultats, és a dir, el context en el qual ens trobem i el nivell cultural de les famílies té una gran influència en aquesta qüestió, per això, la conversa deixa veure

que la majoria dels infants no tenen molts llibres a casa i, tot i tenir-ne, no tenen l'hàbit de la lectura. Per l'altra, trobem que el nivell maduratiu dels infants i el nivell de lectoescriptura és baix i, per aquesta raó, els infants tenen més dificultats a l'hora de llegir i els hi resulta més fàcil veure pel·lícules, atès que no han de fer tant *d'esforç*. Cal esmentar, que les pel·lícules que acostumen a veure són les de versió *Disney*. El motiu és perquè, a diferència del llibre original, tenen un *final feliç*. Aquesta reflexió és a causa del nivell maduratiu de l'infant, ja que encara estan en l'etapa d'infantesa en què volen finals tancats i positius. Tot i això, la relació literatura i cinema és positiva i es pot deduir que una motiva a l'altra tot i que no ho portin a terme, és a dir, el fet de veure pel·lícules els motiva a l'hora de llegir els contes i viceversa, i així ho verbalitzen. Però, segons l'estudi, no ho acaben de dur a terme, atès que la lectura requereix gran esforç de comprensió lectora, concentració i imaginació. Cal esmentar, que hi ha una alumna en concret que té més desenvolupat el pensament crític i, per tant, va més enllà que la resta dels companys i compara les pel·lícules amb els contes.

Discussió

Un cop dut a terme el buidatge dels resultats de cada instrument, per una banda, focus grups a infants i mestres, i, per l'altra, entrevistes a docent especialitzat, hem realitzat una triangulació dels resultat prèviament explicats i analitzats a partir d'una base qualitativa.

En primer lloc, respecte la primera categoria analitzada, *importància de la lectura i l'escolta*, l'indicador que coincideix en els tres àmbit analitzats és la lectura com a *transmissor de la cultura*. Tal i com assenyalava De Puig (1996) els contes són referents culturals. Observem que tant els mestres com els experts defensen la importància de transmetre la cultura a través dels contes, però des de dues perspectives diferents. Els experts destaquen la importància d'ajudar als infants a entendre el món en el qual viu: les històries, el llenguatge, les emocions, l'art, el cinema, a través de la literatura. En canvi, els mestres focalitzen la transmissió de la cultura cap els valors, tot i que ambdós estan molt relacionats. No solament podem treballar els valors a través dels contes, sinó, també, continguts, coneixements, vocabulari i, fins i tot, desenvolupar la imaginació i la creativitat. En altres paraules, tal com defensa Salmerón (2004), els contes ofereixen una primera visió del món social, afectiu i emocional que els infants poc a poc aniran coneixent. D'altra banda, els infants són conscients que són els adults

(pares, avis, germans, mestres) els responsables de transmetre aquesta cultura a partir de la lectura de contes. El *gust per la lectura* és un altre indicador en el que coincideixen els mestres, experts i infants, és a dir, no solament llegir i codificar, sinó també el gaudi que t'ajuda a entrar en el món imaginari. Aquesta idea també ha estat transmesa per Maresma (2008), en què defensa que llegir llibres, i també veure pel·lícules, ha de ser un plaer. Respecte l'indicador del desenvolupament de l'imaginari col·lectiu i la imaginació de l'infant, és remarcat solament pels experts, ja que és el conjunt de símbols i mites que formen la nostra *tradicció simbòlica*, és a dir, defensen que la lectura ajuda a la construcció de la identitat tant personal com cultural. Els psicòlegs Bettelheim (1997) i, posteriorment, Cashdan (2000) ja defensaven aquesta idea expressada pels experts, en què el paper de la literatura infantil, i en concret els contes clàssics, estimulen la imaginació de l'infant i la seva fantasia, a més a més, desenvolupen factors de socialització, així com també, de creativitat. També, altres autors, com ara Trigo, Aller, Garrote i Márquez (1997), assenyalaven aquesta idea sobre la construcció de la identitat de l'infant a través dels contes, els quals estan impregnats de valors humans. D'altra banda, Nobile (1992) afegeix la idea de conèixer el *punt de vista moral i ètic* que facilita el significat del bé i del mal a través dels contes.

En segon lloc, ens trobem que els experts han donat *gran rellevància a conèixer diferents versions tant de contes com de pel·lícules per tal de desenvolupar el pensament crític*, conèixer *diferents llenguatges*, és a dir, ser conscient que les coses no són unívocues i per tant donar importància a diferents relats, diverses maneres de transmetre quelcom, conèixer diferents trames o, fins i tot, treballar amb finals oberts i tancats amb als infants ajuda a crear una ment adaptable als canvis. Pel que fa als contes, trobem grans tipologies, ja siguin contes breus, llibres il·lustrats o novel·les, cada un ens aporta quelcom significatiu que cal treballar amb els infants a l'aula. I respecte el cinema, segons els experts i, també, Maresma (2008), que el defineix com una manifestació contemporània del costum d'explicar històries que aporta, a més, aspectes com el llenguatge no verbal i el context. Per tant, ens referim, tal i com han esmentat els experts, al coneixement de diferents tipologies de llenguatges. Tal com defensen Marín i González (2006) hem pogut constatar que el cinema pot actuar com a *recurs didàctic i pedagògic a l'ensenyament*. Per tant, a partir del cinema poder plantejar-nos preguntes, com ara, el per què dels actes dels personatges, és a dir, entrar en contacte amb les idees, pensaments, actituds i normes.

En tercer lloc, hem analitzat què opinen els experts i els mestres sobre *l'educació visual a l'escola i com és rebuda pels infants*. Deduïm que segons els experts i els mestres no s'ensenya suficient a *llegir imatges* a l'escola. Bergala (2007) ja remarcava aquesta idea en què oblidem a ensenyar a *veure* pel·lícules, i per això cal fer un autocrítica i ser conscients que potser els docents tampoc no han rebut la formació específica sobre aquest àmbit. Tot i que per part dels mestres observem una predisposició activa en aquesta temàtica i es comença a treballar cada vegada més a les aules, encara no està suficientment desenvolupada. Per part dels experts, però, es defensa l'educació visual a l'escola com a mitjà per desenvolupar *l'esperit crític*, relacionant i comparant-ho amb la literatura, és a dir, anar un pèl més enllà i començar a desmuntar l'escena i veure perquè passa quelcom a la pel·lícula i, per contra, què passa al llibre. Méndez (2001) defensa la idea dels mitjans de comunicació com a eina lúdica que amaga una vessant informativa. Ens referim a la capacitat de formar i d'informar de manera que l'estudiant no sigui conscient que està sent educat, doncs, el cinema és una forma d'evadir-se i incrementar l'interès i la participació. D'altra banda, respecte l'opinió dels infants, observem que alguns d'ells, els quals tenen un nivell maduratiu més elevat, donen molta importància en llegir el llibre després de veure la pel·lícula. Per tant, són conscients que el llibre i la pel·lícula no és el mateix, són diferents llenguatges i, per això, ens donen una informació diferent.

Finalment, i en quart lloc, pel que fa a la *formació del professorat respecte a la literatura*, observem que, segons els experts i els mestres no estan suficientment formats, és a dir, molts mestres no coneixen les versions de contes clàssics. Els experts, davant d'aquesta realitat, creuen que per fer una bona exploració d'un conte a l'aula hem de conèixer diferents versions, i no solament pel que fa als contes sinó també a les pel·lícula. Remarquem, però, la importància de conèixer els clàssics de la literatura, com ara *Alicia*, *Peter Pan* o *Pinotxo*, atès que la pel·lícula sempre serà una versió més d'aquell conte que un dia va ser escrit. Tot i així, mai no és massa tard per endinsar-se en aquest àmbit, aquesta mancança es pot pal·liar de gran. Fumaroli (2007) remarca la idea dels clàssics com a referents que guiaran els judicis personals de cada un de nosaltres.

Conclusions

Després de l'anàlisi dels resultats i, conseqüentment, de la discussió, hem extret una sèrie de conclusions que explicarem a continuació. Cal dir, però, que no hi ha suficients dades per donar una resposta exacta a la pregunta de *si la utilització del cinema per treballar la literatura infantil, com ara les obres clàssiques, a l'escola, i concretament l'etapa d'Educació Primària, és un factor que estimula la lectura o no*, atès que hem basat la investigació en un cas concret a l'Escola Antaviana.

Per una banda, hem pogut deduir que davant de l'era tecnològica, en la qual vivim actualment, en què la imatge és tan important a la vida quotidiana, observem que l'escola analitzada s'està iniciant actualment en aquest àmbit. Per tant, el centre no és del tot conscient del moment en què vivim i no està educant davant aquesta necessitat. Tot i això, després de l'estudi realitzat, les mestres de cicle inicial han sigut conscients que no ho estaven exprimint prou, i això els ha fet pensar i reflexionar sobre la pràctica educativa que estaven realitzant. A més a més, cal esmentar que el fet de treballar els contes i el cinema de forma simultània a l'aula fomenta l'esperit crític. Per tant, ens referim a un canvi del 'pensament linial' al 'pensament complex'. Un canvi que, en paraules de Edgar Morin (2010), fomenti la crítica i l'autonomia en una societat tan ràpida i canviant. En aquest sentit, el sociòleg d'origen polonès Zygmunt Bauman (2007) sosté que les nostres vides són efímeres i res no és estable ni segur. En conseqüència, hem d'educar davant d'aquesta realitat, sent conscients del món contingent en el qual vivim i deixant de banda les veritats absolutes.

De l'altra, és curiós comprovar com el grup d'infants de 6-7 anys analitzat no deixa de banda la lectura i, sobretot, l'escolta de contes. Tenint en compte tot el que ens aporta la imatge: el moviment, la música, els colors, els tipus de veu, els efectes especials... hi ha nens i nenes que verbalitzen el gaudi a la lectura de contes i, sobretot, acompanyats d'un adult. Tal i com hem pogut veure en la transcripció dels grups de discussió, els infants els hi agrada i els motiva el fet de veure una pel·lícula. Nosaltres, però, com a mestres hem de ser al seu costat i acompanyar-los davant d'aquest visionat, proposant interrogants i qüestionant-los el per què de les coses, és a dir, anar un pèl més enllà i despertar l'esperit crític. També, deduïm que el fet de veure pel·lícules estimula, en certa manera, la lectura, atès que primer de tot saben que són diferents, és a dir, que

parlem de diferents llenguatges i, per tant, que ens aportarà una informació diferent o no. Això genera curiositat a l'infant, i aquesta curiositat és la que hem de fomentar.

Pel que fa als mestres, sembla que no estiguin suficientment formats en aquest àmbit. Primer de tot haurien de tenir més eines per tal de fer un bon ús dels recursos, de les tecnologies de la informació i de la comunicació i, en el cas treballat del cinema, com a element comunicatiu i formatiu. A més a més, és important que treballin combinant el cinema i la literatura de manera significativa i, perquè això es dugui a terme, és important que aquests coneguin diferents versions. Parlem, doncs, dels contes clàssics, però, també, versions dels clàssics, antics i moderns. En aquest sentit cal conèixer diferents tipologies de contes, com ara els llibres il·lustrats, i també, ens referim a conèixer versions cinematogràfiques de contes i relats tant clàssics com moderns.

A més, els mestres han de desenvolupar la mirada crítica dels infants, a partir dels contes i del cinema aportant problemes reals a l'aula. En definitiva, que tinguin consciència i coneixement del passat, per tal que els infants entenguin el present i puguin construir un bon futur. Per aquest motiu, ens sembla interessant presentar un decàleg, que hem realitzat a partir d'aquest estudi, per orientar al professorat a l'hora de treballar els contes i el cinema a l'aula.

DECÀLEG
Treballar l'argument a partir de <i>diferents mirades</i> , fet que t'obliga a observar amb detall la seqüència diverses vegades. Així podrem desenvolupar una mirada crítica vers la societat actual, que et porta a plantejar-te preguntes.
Treballar el concepte de <i>versió</i> per tal d'interessar a l'alumne per la literatura escrita. Podem mirar una pel·lícula i després seleccionem una escena en concret per veure les diferències que hi ha entre la pel·lícula i el conte.
No és necessari que els infants llegeixin tot el llibre després d'haver vist la pel·lícula analitzada, però sí que és important escollir una part d'aquesta i treballar-la mitjançant el conte.
Les versions de <i>Disney</i> també es poden treballar dins l'aula donant-li, però, una altra mirada i començar a desmontar l'escena, despertant, altra cop, l'esperit crític de l'infant i treballar la seqüenciació dels fets: inici, nus i desenllaç.

<p>La <i>mirada crítica</i> és absolutament necessària a les aules de primària i es pot començar a treballar amb els infants a partir dels àlbums il·lustrats, els quals donen una sèrie d'informació que el text no dona. Per tant, una bona manera d'aprendre a observar seria jugar amb els àlbum il·lustrats, contes i pel·lícules.</p>
<p>Treballar el concepte de 'finals oberts' a les aules de primària, i deixar desenvolupar <i>la imaginació</i> pensant com seria el final o parar la pel·lícula en un moment clau i imaginar com seguiria.</p>
<p>Quan treballem cinema a l'aula podem veure què ens aporta la imatge i què ens aporta el conte, treballant així tot <i>tipus de llenguatges</i>.</p>
<p>Amb nens de 6è de primària podem llegir algun fragment, per exemple d'<i>Oliver Twist</i>, i veure com ha estat representat a la gran pantalla per tres directors diferents, per tant, veure quin <i>lectura</i> han fet en imatges.</p>
<p>Convertir la classe en una mena d'<i>àgora</i>, on els nens i nenes posen en comú les seves interpretacions i el mestre va afegint, qüestionant i posant en dubte certs comentaris dels infants.</p>
<p>L'escola del segle XXI hauria de treballar tant el cinema com la literatura per tal de donar als alumnes els instruments necessaris per saber interpretar un fragment d'un conte o una escena d'una pel·lícula, per exemple, veure-la sense música o en blanc i negre. Tant el mestre com l'alumne han de ser capaços de fer-se preguntes i desenvolupar l'esperit crític.</p>

Finalment, assenyalarem algunes limitacions i perspectives del treball realitzat. Per una banda, es tracta d'un estudi pilot concretat a una escola determinada i, per tant, circumscrita a un context concret amb una mostra molts reduïda tant pel que fa al professorat com als infants, veritables protagonistes... Per l'altra, considerem que aquesta recerca ens ha aportat noves idees per treballar, és a dir, ens ha obert noves línies d'investigació: caldria fer noves anàlisis més àmplies a les escoles, així com més entrevistes als mestres. I, també, fer un estudi sobre la formació literària i cinematogràfica dels futurs mestres a universitats catalanes. Que en la formació inicial i permanent dels mestres hi hagi matèries i assignatures d'humanitats (literatura, història, cinema, art, filosofia, música...) és fonamental per abordar la problemàtica ètica en l'escola dins de la societat tecnològica.

Referències bibliogràfiques

Llibres:

- Bauman, Z. (2007). *Els reptes de l'educació en la modernitat líquida*. Barcelona. Arcàdia.
- Bettelheim, B. - Zelan, K. (2015). *Aprender a leer*. Barcelona. Editorial Planeta.
- De Puig, I. (1996). *Contes per pensar*. Barcelona. Edicions Destino.
- Falcón, L. (2013). *Hacia una nueva metamorfosis cinematográfica y televisiva del cuento infantil: conciencia metanarrativa y responsabilidad social*. Universidad Complutense de Madrid.
- Fumaroli, M. (2007). *La educación de la libertad*. Barcelona. Arcadia.
- Gimferrer, P. (1999). *Cine y literatura*. Barcelona. Ciutat Editorial.
- Giroux, H. (2003). *Cine y entretenimiento*. Barcelona. Paidós.
- González, I. (2015). *Recurs dels contes a l'aula*. Córdoba. Universitat de Córdoba.
- Hersh, R. Reimer, J. Paolitto, D. (1984). *El crecimiento moral de Piaget a Kohlberg*. Madrid. Narcea Ediciones.
- Loscertales, F., y Núñez, T (2001). *Violencia en las aulas. El cine como espejo social*. Barcelona. Octaedro.
- Martínez-Salanova, E. (2002). El cine otra ventana al mundo. *Comunicar*, nº 18.
- Marín, V., y González, I. (2006). El cine y la educación en la etapa de Primaria . *Aula de Innovación Educativa*.
- Méndez, J.M. (2001). Aprendemos a consumir mensajes. Televisión, publicidad, prensa, radio. Huelva: *Grupo Comunicar*.
- Morin, E. (2010). *La mente bien ordenada*. Barcelona. Seix Barral.

Nobile, A. (1992). *Literatura infantil y juvenil*. Madrid: Morata. Centro de Publicaciones del MEC.

Pedrosa, J-M.(2010). *Literatura Popular*. Barcelona. Ciutat: Editorial.

Rodríguez, M-E. *Teorías sobre adaptación cinematográfica*. Granada. Universidad de Granada.

Salmerón, P. (2004). *Transmisión de valores a través de los cuentos infantiles*. Granada. Universidad de Granada.

Trigo, J. M. (dir) (1997). *El niño de hoy ante el cuento. Investigación y aplicaciones didácticas*. Sevilla: Guadalmena.

VVAA. (2010). *Cine y literatura: Narrativa de la identidad*. Colòmbia. Universidad de Medellín.

VVAA. (2012). *Cultura moral y educación*. Barcelona. Graó. Collodi, C. (2011): *Las aventuras de Pinocho*. Madrid. Montblanc edicions.

Webgrafia:

Fernandez, T. (2012). *La importnacia del uso del cine como medio educativo para niños*. Recuperat el 20 de abril de 2015 a <http://www.ocendi.com/educamedia/la-importancia-del-uso-del-cine-como-medio-educativo-para-ninos/>

Guijarro, R. (2010). *¿Qué es el cine?* Recuperat el 26 d'octubre de 2015 a <http://cdc.escogranada.com/cdc/wp-content/uploads/2010/12/0405cine.pdf>

Maresma, J. *Cine y literatura*. (2008). Recuperat el 4 de novembre de 2015 a http://cvc.cervantes.es/Ensenanza/biblioteca_ele/publicaciones_centros/PDF/rio_2008/5_3_maresma-almeida.pdf

Mayos, G. (2006). *La Il·lustració*, Barcelona, Editorial UOC. Recuperat el 15 de novembre de 2015 a <https://books.google.es/books?id=rOxLJJxU06kC&printsec=frontcover&hl=ca#v=onepage&q&f=false>

Sarabia. (2009) *Literatura infantil y juvenil*. Recuperat el 26 d'octubre de 2015 a <http://www.csi->

csif.es/andalucia/modules/mod_ense/revista/pdf/Numero_14/MINERVA_SARABIA_1.pdf

VVAA, (1998). *Romanticismo Europeo*, Universidad de Sevilla. Recuperat el 22 de novembre de 2015 a

https://books.google.es/books?id=McY_rDhTNaMC&pg=PA195&dq=el+romanticismo&hl=ca&sa=X&ved=0CDUO6AEwA2oVChMIIfG2obWByQIVh7OUCh1jfQ5W#v=onepage&q=el%20romanticismo&f=false

Currículum Primària. Recuperat el 2 d'abril de 2015:

<http://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/primaria/ailectura/>

ANNEXOS

1. Annex -1.....	25
2. Annex -2.....	32
3. Annex -3.....	35
4. Annex -4.....	44
5. Annex -5.....	46
6. Annex -6.....	49

1. ANNEX -1 Transcripció entrevistes a experts

Dra Roser Ros, pedagoga i narradora :

Per què és important llegir contes als infants?

Jo diria que aquesta pregunta tindria una altra pregunta anterior: per què és important “explicar” els contes?(1) Això vol dir que nosaltres ens convertim en el llibre, per tant, ens poden reclamar, ens poden dir “explica’m un conte”...(2) Doncs, hi hauria varies raons: per una banda, la responsabilitat cultural, és a dir, hem heretat uns contes i per tant som els responsables de transmetre’ls.(3) Per l’altra, els contes arriben de la paraula (contes explicats) i emulsiona a l’imaginari de l’individu, a més, si s’expliquen de forma col·lectiva, fa que l’individu se senti part d’un col·lectiu, imprescindible perquè la vida tingui sentit.(4) Anar sol per la vida és dur.(5) A més a més, a través de LIJ (Literatura Infantil i Juvenil) donem, regalem personatges, situacions, experiències...(6) Si t’explico el Pinotxo, et regalo aquest personatge i et fas amic i pot ser que li passin coses que a mi també em passen.(7) D’aquesta manera vas aprenent tipus de comportaments, escenaris diferents, aprens que la vida és variada.(8) La persona que m’està donant a conèixer aquestes situacions és una persona que m’interessa i estableixo llaços afectius importants.(9)

Actualment, els infants conèixen els contes clàssics a partir de la *Literatura Infantil i Juvenil* o del cinema?

Depèn del context en el que vivim i, això, no és ni bo ni dolent.(10) Però un conte és una unitat narrativa que no sempre ha de ser idèntica, per tant, és interessant que als infants coneguin diverses versions, aprens que les coses no són unívokes...(11) I tenir criteri per saber com t’agrada més.(12) No direm que no a cap tipus de canal, tot i així, cal dir que Walt Disney desgraciadament triomfa per sobre de qualsevol versionador de contes.(13) Disney ens ha fet molt mal, ha fet les versions dels clàssics a partir del cinema, a la seva manera, tenint en compte el American Style of Life.(14) Això ha tingut tant d’èxit que ens ha impedit conèixer altres versions.(15)

Creu que a les escoles s’ensenya a veure/llegir pel·lícules?

No, s’ensenya a llegir llibres, però, cal dir, que tampoc no s’ensenya a llegir imatges, és a dir, llibres il·lustrats.(16) En més d’una ocasió ens podem trobar que el text ens

dongui una informació diferent a la imatge i, gràcies a la suma de tot, ens permet entendre la successió dels fets.(17) Però, què passa amb el cinema? El cinema aporta moviment, música element emocional molt important), entre d'altres, és a dir, un conjunt de dimensions que el llibre no té.(18) Però, hem de saber passar per diferents tipus d'experiències tant lectora de paper com l'experiència lectora de pantalla o de cinema, etc.(19)

Com creu que es pot treballar de forma simultànea la literatura i el cinema a les aules de EP?

No hi ha una recepta, però hem de tenir clar com a mestres quin és el contingut de l'argument i, a partir d'aquí, observem la pel·lícula d'una manera diferent.(20) Per exemple, com camina la princesa quan va pel bosc? Quines sabates porta? I quanta estona? Quina música sona?(21) Aquestes preguntes t'obliguen a mirar la seqüència diverses vegades i et fa desenvolupar una mirada crítica que et porta a plantejar-te una nova pregunta: per què la princesa porta unes sabates de taló en comptes d'unes bones botes de muntanya? Ens agrada? Com la fariem nosaltres?(22) Dibueixem-ho amb els infants, quines sabates li posariem? Quin vestit? Les princeses han d'anar amb vestit? Han de ser rosses?(23) Per ser princesa no cal anar amb corona.(24) Ser crítics, en definitiva.(25)

Els mestres d'avui en dia, coneixen les versions originals dels contes clàssics?

Per conèixer les versions originals dels contes clàssics és necessari accedir-hi a través de la lectura, amb la qual has de tenir una disposició anímica, atès que llegir no és un acte fàcil, requereix temps, concentració, voluntat...(26) Hom ha d'estar disposat a passar certs episodis més feixucs, cosa que amb el cinema només hem de tancar els ulls.(27) No podem enganyar i dir que llegir és molt fàcil, sinó que requereix una voluntat d'esforç.(28) Per això, aquesta manca de coneixement del conte original clàssic es pot paliar un cop t'has fet gran.(29) És paper del mestre, doncs transmetre el conte original, per exemple, llegint o explicant un capítol de Peter Pan cada dia.(30)

Creu que el cinema es pot usar com a recurs didàctic per treballar la literatura?

Per a mi, l'ordre ideal seria primer explicar les històries, després llegir els llibres i finalment veure-ho a les pantalles.(31) Però, com la vida no és linial, aquest ordre és

molt teòric i no sempre es dóna.(32) És cert, que si tu accedeixes a una obra literària a partir del cinema, el llibre te'l mires d'una altra manera.(33) Si com a mestre volem interessar a l'alumne per la literatura escrita, podem mirar la pel·lícula i després seleccionem una escena en concret per veure les diferències que hi ha entre la pel·lícula i el conte, és a dir, treballar el concepte de noció de versió.(34) No cal que els infants llegeixin tot el llibre després d'haver vist la pel·lícula, però sí que podem realitzar aquesta feina: escollir una part de la pel·lícula i treballar-la mitjançant el conte.(35) El cinema és una bona eina per treballar dins l'aula.(36)

I si parlem de les versions Disney...

Walt Disney és el més fàcil de trobar, agrada...(37) Però salvant totes les distàncies Disney té una versió dels Tres Porquets que és magnífica, divertidíssima!(38) Amb aquesta història, Disney va dimonitzar els dos porquets que no es fan la casa amb maons.(39) Dóna una visió capitalista de la societat; “què no tinc pas dret a fer-me una casa de palla?(40) I si ve el llop per sort tinc algú que pot ajudar”.(41) Per tant, se li pot donar una altra mirada i és un bon exemple per treballar dins l'aula i començar desmuntar l'escena.(42) És a dir, despertar l'esperit crític de l'infant, a més de treballar la seqüenciació dels fets: inici, desenvolupament i final.(43)

Dra Miriam Turró, mestra i filòloga catalana:

Per què és important llegir contes als infants a l'etapa de Primària?

Sembla que quan arribes a l'etapa de primària no hi hagi temps d'explicar, escoltar i llegir contes.(1) Si a un primer, segon o sisè de primària ja no tenim temps de llegir contes, històries...(2) hi ha alguna cosa que no va bé.(3) El gust per la lectura s'ha de fomentar des de ben petits.(4) Dóna la sensació que quan els nens arriben a primària s'han de treballar coses més “sèries”, per exemple, ara toca matemàtiques, ara lectura...(5) els infants ja saben llegir, però què vol dir saber llegir?(6) Molts nens només saben codificar i descodificar i segons qui encara té dificultats, però tot el que es la comprensió textual i literària s'ha de treballar molt.(7)

Els llibres tenen uns valors explícits i implícits...

Sí, però quan parlem de la literatura parlem dels “valors” i busquem llibres específics per treballar una sèrie de valors, emocions, etc.(8) Pobrets llibres!(9) Els hi donem una

càrrega suplementària innecessària!(10) Per què nosaltres expliquem contes a l'aula?(11) Doncs, per gaudir-ne i, si a més a més, treballem algun valor, fantàstic.(12)

I quan parlem dels clàssics, què ens aporten?

Un clàssic, per què és un clàssic?(13) És aquell que el pots llegir des de diferents vessants i, per tant, li pots fer moltíssimes relectures.(14) Quan parlem dels clàssics de la literatura infantil passa exactament el mateix, però ha vegades costa veure una mica què és.(15) Un clàssic té una sèrie de valors que formen el nostre imaginari col·lectiu, per exemple, els contes de llops, quants nens de Barcelona han vist un llop?(16) En canvi, el tenim absolutament integrat a la nostra literatura infantil.(17) Actualment, però, hi ha hagut una evolució i trobem molts contes en què el llop ja no és un personatge ferotge, sinó que és babau.(18)

Els mestres d'avui en dia coneixen les versions originals dels contes clàssics?

Els nens, la societat i, sobretot, els mestres han de conèixer la literatura infantil, “la de tota la vida” per poder veure què fan avui en dia els escriptors i il·lustradors, com per exemple, Anthony Browne, escriptor de l'àlbum il·lustrat “Los tres ósos”.(19) Browne fa una adaptació de la clàssica història dels tres ósos (La Rínxols d'Or), però per poder entendre-la has de conèixer el clàssic.(20) Per tant, considero que els mestres d'avui no estan familiaritzats amb els contes clàssics.(21) Com podem fer una exploració d'un conte si no coneixem el conte i més concretament a primària?(22) Ens trobem més d'un cop que tenen més bagatge els alumnes que els propis mestres, ja que a infantil s'han estat treballant grans quantitats de contes.(23)

I pel que fa al cinema...

Si parlem del cas Disney, aquesta productora ha fet una aportació molt important, deixant de banda tot el que són els estereotips, però sempre ha sigut una versió del clàssic.(24) Però, considero que les versions estan molt bé per treballar a l'aula, és a dir, si el nen coneix el conte i nosaltres podem treballar la pel·lícula, el cinema és un vehicle més de la literatura.(25) Cap als anys 60 va aparèixer la literatura d'àlbum il·lustrat, que aquí va arribar molt més tard evidentment, per exemple, Maurice Sendak amb “On viuen els mostres?” va ser un dels precursors d'àlbum il·lustrat que després donaria pas al cinema.(26) Si ens fixem en aquest conte, veiem clarament una seqüenciació cinematogràfica.(27) Per tant, crec que és una eina fantàstica per treballar amb els

infants no solament com són els personatges i seqüenciació dels fets, sinó també per treballar la comparativa entre conte i pel·lícula.(28)

Creu que a les escoles s'ensenya a veure/llegir pel·lícules?

L'educació visual penso que no es treballa suficient a les escoles d'avui en dia.(29) La mirada crítica és absolutament necessària.(30) Tornant a l'àlbum il·lustrat, aquest dona una sèrie d'informació que el text no ens dona.(31) Per exemple, si ens fixem en el llibre "El pájaro negro", de Suzy Lee, la imatge i la riquesa d'aquests personatges és impossible plasmar-ho en un text.(32) I per contra, trobem llibres en què la il·lustració només acompanya al text i, per tant, és sobrera.(33)

Creu que el cinema es pot usar com a recurs didàctic per treballar la literatura? Com creu que es pot treballar de forma simultània la literatura i el cinema a les aules de EP?

Sí, és un gran recurs per treballar a l'aula, tot i que jo remarcaria la importància del cinema com a gaudi, ens ho hem de passar bé.(34) També, a partir del cinema introduïm les seqüències narratives (inici, desenvolupament i final), el cinema avui en dia ens deixa finals oberts a diferència dels contes, que acostumen a ser tancats.(35) A l'etapa de primària es pot treballar el concepte de finals oberts, mentre que a infantil ha d'haver un inici i un final.(36) Quan són més grans podem deixar els finals oberts i preguntar com s'imaginarien el final, o fins i tot, parar la pel·lícula en el moment oportú i imaginar com seguiria.(37) I, a partir d'aquí mirem el conte com continua o com acaba i mirem si a la pel·lícula passa el mateix.(38) Hem de poder jugar amb els infants amb els dos tipus de vehicles, tant la literatura amb paper com amb cinema, són narracions diferents.(39) També em sembla interessant, quan es fa cinema a l'aula, veure què ens aporta la imatge i què no ens aporta el conte, ja que encara tenim a vegades el llast de dir que sempre és millor el llibre que la pel·lícula, doncs no té perquè!(40) A vegades sí i a vegades no.(41) Una bona pel·lícula és una bona pel·lícula i un bon llibre és un bon llibre.(42) És molt important treballar amb els nens les diferències d'un i l'altre i també el punt de vista visual.(43)

Jaume Cella, mestre i escriptor:

Per què és important llegir contes als infants a l'etapa de Primària?

Els éssers humans sigui a l'edat que sigui necessitem relats, necessitem explicar i explicar-nos el món, per tant, la literatura, l'art en general serveix per això, ens dóna una visió de quins són aquells temes que han preocupat a la humanitat i quines respostes ha anat donant al llarg dels anys, respostes que sempre són limitades, pobres... que ens poden plantejar noves qüestions.(1) L'escola és una institució que dóna la oportunitat de posar en contacte a la criatura amb el món, i la literatura, el cinema, l'art en general forma part d'aquest món.(2) A més a més, en els relats trobem una gran quantitat d'història, emocions, llenguatge.(3)

Actualment, els infants coneixen els contes clàssics a partir de la LIJ o del cinema?

Jo crec que els infants coneixen els contes clàssics (els que els coneixen) a través de la literatura, hi ha un adult (pares, avis o mestres) que els posen en contacte amb aquestes històries, però, cal dir, que el cinema també ajuda, però hi ha molts nens que el cinema hi van molt poc i tampoc té tot aquests relats clàssics, tradicionals.(4) El que és interessant és que entris en aquest món per on entris, ja sigui a partir del relat oral, relat escrit o pel factor cinema, tot això t'ha d'ajudar a sumar.(5) Tu pots comparar un amb l'altre, però allò que sempre diem que el llibre és més bo, és molt discutible.(6) El que s'ha d'intentar és veure què ens aporta el cinema i què ens aporta la literatura.(7)

Creu que el cinema es pot usar com a recurs didàctic per treballar la literatura?

Per exemple, amb els nens de 6è de l'Escoleta, que treballo el cinema amb ells, hem llegit algun fragment d'Oliver Twist i hem vist com aquell fragment tres directors de cine l'han tractat, és a dir, quina lectura han fet en imatges.(8) Això és molt enriquidor treballar amb els infants, perquè sempre augmenta el teu punt de vista, alhora que el relativitza.(9) Tu pots convertir la classe en una mena de àgora, on els nens i nenes posen en comú les seves interpretacions i tu pots anar afegir, qüestionant, posant en dubte algunes de les coses que ells van dient.(10)

Creu que a les escoles s'ensenya a veure/llegir pel·lícules?

S'ensenya a mirar imatges, a partir dels llibres il·lustrats, el còmic, però en canvi el cinema costa de tractar.(11) El perquè no el sé, però potser és perquè el cinema ha estat molt associat en un espectacle de fira i perquè té una lectura tècnica, industrial, d'entreteniment, i sembla sé que no puguem sortir d'aquest cercle.(12) Però, no ens podem oblidar que el cinema és un llenguatge i si nosaltres posem als infants en contacte amb tots els llenguatges, el cinema n'és un més.(13) L'escola està molt lligada al fet escrit i després al fet oral.(14) Encara ara no deixem d'ensenyar escriure al llarg de l'escolaritat, però sí que deixem i oblidem que les persones necessitem escoltar històries i, per tant, la literatura oral queda relegada a una segona categoria, així com, també, el cinema.(15)

Per què és important conèixer les versions originals dels contes clàssics?

Conèixer la història original i conèixer les versions que s'han anat fent al llarg dels anys en diferents llenguatges, més puc transmetre la riquesa del relat, més podem aprofundir amb els alumnes i més podem treballar els diferents llenguatges dels que parlàvem.(16)

Com creu que es pot treballar de forma simultània la literatura i el cinema a les aules de EP?

Els mestres hem d'apropar l'art del cinema a les aules.(17) S'hauria de treballar tant el cinema com la literatura per tal de donar als alumnes els instruments necessaris per saber interpretar un fragment o una escena.(18) Com a mestre, has de ser capaç de fer preguntes, com ara "qui ha escrit la història?".(19) Per tant, ajudar als nans a que es facin preguntes sobre com es construeix el text és important.(20) Com per exemple, preguntar-nos "per què l'autor no ha seguit un inici, nus i desenllaç" o "per què en la història hi ha molts elements descriptius".(21) I, pel que fa especialment al cinema, que és una fusió de llenguatges, ens podem preguntar, entre d'altres, "què passa amb l'escena si la veiem sense música?" o, també, quin paper juguen els efectes especials o veure pel·lícules en blanc i negre.(22) En definitiva, donar els elements necessaris per tal d'analitzar una pel·lícula.(23)

I si ens centrem en el cinema...

Els nens i nenes han d'entendre que una pel·lícula és una obra que algú ha pensat, que ha utilitzat una fusió de llenguatges, que bàsicament se sustenta amb unes imatges, perquè sense imatge no hi ha cinema, és a dir, que els infants puguin gaudir de les pel·lícules.(24) Però, si ens centrem en el nivell curricular, a través del cinema podem treballar les condicions de vida, per exemple, del segle XIX o treballar la Primera Guerra Mundial, o els problemes de la immigració i, a partir d'aquí, començar a jugar, què passaria si una escena la canviéssim d'ordre?(25)

2- ANNEX – 2 - Focus grup a les tres mestres

Per què va decidir com a recurs didàctic el visionat de pel·lícules?

(TP1-A)S: Per treballar els valors, vam veure que amb aquestes pel·lícules es podia treure molt de suc.

(TP2)E: I perquè és una cosa que els hi agrada i els engresca.

(TP3)G: En definitiva, per motivar-los.

Quines pel·lícules heu visionat?

(TP4)E: “Kerity i la casa dels contes” i “Pocahontes” (versió Disney).

(TP5)S: També vam veure el curtmetratge de “Cuerdas”.

Havieu vist les pel·lícules prèviament? Quins criteris de selecció va triar?

(TP6)E: Sí, vam triar les següents pel·lícules per tal de treballar els valors en concret, com per exemple, el plaer a la lectura amb la primera pel·lícula o la importància del medi ambient i el no-racisme, amb la segona.

Respecte els contes clàssics, heu llegit les versions originals?

(TP7)E, S i G: Sí, però no tots, només alguns com per exemple Peter Pan o la Sirenetta.

(TP8-E)S: Creiem que és important conèixer les versions originals per tal de treballar després les adaptacions amb els alumnes.

Pel que fa a les activitats de visionat de pel·lícules, vau fer alguna activitat prèvia, durant o després?

(TP9-D)E: A mi m'agrada comentar el cartell abans de veure la pel·lícula, per veure de què creuen que anirà, el títol, què suggereixen les imatges... Durant la pel·lícula, m'agrada parar-la una miqueta abans que s'acabi per comentar coses que els hi ha cridat l'atenció, si se'ls hi ha escapat alguna cosa que creia que era important, doncs, poder fer una mica de èmfasi, perquè si l'activitat dura unes dues o tres sessions, a la tercera sessió potser ja no se'n recorden. I, després al final de la pel·lícula, m'agrada fer una posada en comú i en funció del que volem destacar realitzar unes activitats o unes altres per acabar de tancar l'activitat.

(TP10-D)S: Sí, jo també acostumo a fer una petita introducció abans de veure la pel·lícula, per tal de posar-los en context. I, com a dit, l'Estela, durant la pel·lícula anar parant i posar èmfasi en allò que considero important i finalment fer unes activitats segons el que es vulgui treballar. Per exemple, de la pel·lícula de Kerity i la casa dels contes es va aprofitar i vam treballar molts contes clàssics, els nens i nenes tenien un full amb diferents personatges i els havien de relacionar amb el seu conte, també havien de dir quin era el conte preferit de cada nen i perquè, com ara Peter Pan, La caputxeta vermella...

(TP11-D)G: I també, respecte al visionat de Pocahontas vam fer una conversa sobre la pel·lícula, què els hi havia cridat l'atenció i vam fer grups de treball. Cada grup feia la selecció del que estava bé i del que no, per exemple, no jutjar, interès per conèixer altres cultures, els prejudicis...

Un cop vista la pel·lícula, vau treballar els contes o us vau quedar només amb la pel·lícula?

(TP12)E, S i G: Ens vam quedar només amb la pel·lícula, no vam pensar en treballar també el conte.

Considerem que els infants estan més familiaritzats amb el cinema i no tant amb la literatura?

(TP13)S: Crec que estan més amb el cinema, amb tot el que és informació visual.

(TP14)E: No només amb les pel·lícules, sinó també amb les sèries, els dibuixos animats...

(TP15)G: Amb tot el que sigui visual els hi motiva més, la pel·lícula els manté en atenció, en canvi, amb un conte és més difícil.

Creieu com a actuals docents de l'escola que el cinema es treballa adequadament?

(TP16-B)E: No, vull dir, se li dóna molta importància a saber llegir correctament, però en canvi, pel que fa a veure pel·lícules queda més en segon pla.

(TP17-B)S: Dóna la sensació que veure pel·lícules és perdre el temps, que només es posen quan plou i no poden sortir al pati o com a premi a final de trimestre.

(TP18)G: Exacte, a partir de les pel·lícules podem treballar molts àmbits i com hem comentat els infants estan molt més motivats.

I, pel que fa a la literatura, com la trebal·leu?

(TP19-A)E: El primer quart d'hora del matí poden agafar un conte de la biblioteca d'aula i és un moment per a ells, per començar a agafar el gust a la lectura. Molts dels meus nens i nenes ja comencen a tenir fluïdesa a l'hora de llegir i, per tant, crec que és important donar aquest espai perquè la disfrutin.

(TP20)S: En el meu cas, quan han acabat una feina poden agafar un conte i llegir, és a dir, és com un premi després d'haver fet la feina.

(TP21)G: Jo, en canvi, els hi dono aquest moment de lectura els primers minuts de la tarda, quan arriben del menjador o els altres venen de casa.

Acostumeu a explicar contes a l'aula?

(TP22)E: Jo pocs, la veritat.

(TP23-A)G: A mi m'agradaria poder explicar-ne més, és una cosa pendent, ja que m'agrada molt narrar-los i considero que els nens no només han d'aprendre a llegir, sinó també saber escoltar.

(TP24)S: Sí, la veritat és que n'expliquem, però ens agradaria poder fer-ho més, la veritat és que tampoc tenim massa temps.

(TP25)E: A la meua classe hi ha una nena que és molt aficionada a llegir i cada setmana ens porta un conte de la biblioteca, aleshores és obligatori llegir aquell conte i, per tant, cada setmana tenim un conte nou. D'altra banda, un cop per setmana anem a la biblioteca i llegim contes, però no els hi faig fer cap activitat a posteriori, ja que el meu objectiu és que agafin el gust per la lectura.

(TP26)S: En el meu cas, faig "El club de lectura", amb la biblioteca d'aula els nens i nenes escullen un llibre i el llegim conjuntament en veu alta, però això ho faig en petit grup, per tal que els nens agafin confiança.

(TP27)G: Els nens i nenes de la meua classe van a la biblioteca de l'escola un cop per setmana i allà llegeixen llibres però individualment.

Creieu que el cinema incita a llegir contes o viceversa?

(TP-28C)E: Crec que podríem aprofitar més i lligar-ho de les dues maneres, perquè hi ha molts llibres que després s'han fet pel·lícules, normalment és aquest l'ordre, i probablement podríem aprofitar i que s'acabés relacionant més.

(TP-29)S: La veritat és que no ho exprimim prou.

3. ANNEX – 3 - 3 Focus grup a infants

Focus Grup – 1:

1. Us agrada llegir contes?

(TP1)N1: Sí, jo a casa tinc una pila així de contes!

(TP2)N2: Sí, jo tinc un armari així de ple!

(TP3)M1: Sí, jo tinc un moble molt gran.

(TP4)Y: Jo tinc una cosa que em van portar els reis que hi van cinc llibres i també els de la maleta viatgera.

(TP5)M2: Jo tinc una estanteria a dalt de la meua llitera plena de llibres.

2. A casa llegeixes contes? Els llegeixes tu o els teus pares?

(TP6)N1: A mi me'ls llegeix també la meva mama i el papa i, a vegades, jo els hi llegeixo al meu germà petit i també me'ls llegeixo a mi mateixa.

(TP7)M1: Jo els llegeixo jo.

(TP8)N2: Jo el primer llibre que veig que és molt gran i que és per nens petits igualment l'agafo i el llegeixo. Els llegeixo jo sola, perquè m'encanta llegir.

(TP9)Y: Els cinc llibres que tinc els llegeixo jo sola, però els de la maleta viatgera amb els papas.

(TP10)M2: Jo per la nit, em llegeix un conte el meu papa que tinc tres de la mateixa col·lecció.

3. Mireu pel·lícules?

(TP11)N2: Jo miro a vegades pel·lícules de Disney, per exemple La Bella i la bestia, La Ventafocs, Peter Pan... Però no en miro gaire perquè va malament per la vista, jo prefereixo llegir.

(TP12)N1: Jo quan plou molt, em quedo a casa amb la meva mare i apaguem les llums i posem una pel·lícula i la mirem juntes amb el meu germà i la meva àvia.

(TP13)M1: Miro algunes pelis de Disney.

(TP14)Y: Jo miro pel·lícules amb els meus papas.

(TP15)M2: Jo tinc 12 calaixos plens de pel·lícules, perquè el meu pare les col·lecciona totes. I també llegeixo còmics, a dalt de l'estanteria hi ha un, dos, tres, quatre, cinc, sis, set, vuit, nou, deu col·leccions de còmics.

(TP16)N1: Jo a casa tinc moltes pelis perquè la meva mare abans treballava al cinema i sempre li regalaven pelis i les tenim a casa.

4. Després de veure la pel·lícula tens ganes de llegir els contes als que es refereix la pel·lícula que has vist o a l'inrevés? Per què?

(TP17)N2: Jo abans no tenia tants llibres, només tenia una pila, i llavors un amic dels meus pares tenia molts contes i ens els va donar i ara en tenim molts. I quan miro pelis a vegades miro els contes, però jo prefereixo llegir el conte.

(TP19)N1: Jo tinc totes les pelis i també tinc tots els contes (perquè a la meva mare també li donaven el conte), llavors després de veure la peli em lleigeixo el conte per veure si és veritat o mentida el que passa a la peli. Per exemple, aquí a l'escola vam veure la peli de la Pocahontas, després a casa vaig agafar el conte i me'l vaig llegir per veure si era veritat, i sí que és veritat el que passa a la peli.

(TP20)M2: Jo només tinc les pelis, els contes no els tinc a casa.

(TP21)Y: Jo miro la peli i llavors no lleigeixo el conte, però m'agrada les dues coses. M'agrada més llegir.

(TP22)N2: Jo prefereixo molt més llegir, perquè mirar la tele no és molt bo.

(TP23)H: Però, podem fer com fa la N1, que mira les pelis i després lleigeix els contes, no?

(TP24)N1: Jo ho faig així, perquè si alguna peli per exemple surt que maten i al conte no surt a lo millor.

Focus Grup – 2:

1. Us agrada llegir contes?

(TP25)Tots: Sí!!!

2. Quins contes heu llegit?

(TP26)I: Jo he llegit el conte de *La Caputxeta*, el conte de la *Bella i la bestia*, el conte de *Frozen*... més, però tots no m'enrecordo.

(TP27)J: Jo he llegit *Pinotxo*, *Rayo McQuinn*, *Aviones*... I de Disney, a vegades li lleigeixo a la meva germana *la Blancaneus* i *la Bella durment*.

(TP28)O: La bella durment, la Caputxeta, la princesa Sofia, que me'l van regalar pel meu cumple, *Alicia en el país de les meravelles*, Peter Pan i... mmmm... i *Pinotxo*.

(TP29)A: Jo he llegit *Frozen*, *Dora l'exploradora* i... la *Sireneteta*.

(TP30)L: *La caputxeta i el llop babau*, *la caputxeta vermella*, *Alicia en el país de les meravelles*...eh...

3. Llegiu vosaltres els contes o us els llegeixen?

(TP31)O: A vegades jo, a vegades la meva germana, el meu pare o la meva mare, però casi sempre jo.

(TP32)I: Jo, naturalment, llegeixo jo, però a vegades quan m'estic llegint un llibre que estic fent una col·lecció, doncs, a vegades, prefereixo que em llegeixi un full el meu pare o dos.

(TP33)J: Jo també quasi sempre llegeixo sol, però a vegades em llegeix la mama o el papa.

(TP34)A: El meu germà em va explicar el conte de la caputxeta, però sense llegir i, també, em va explicar un conte quan jo no podia dormir que estava en un llibre que hi ha molts contes.

(TP35)L: La mama i el papa em llegeixen els contes i jo a vegades.

4. Mireu pel·lícules?

(TP36)Tots: Síííí!

5. Quines pel·lícules heu vist?

(TP37)I: Jo he vist la de Peter Pan de Disney, la Bella i la bestia, la Bella durment, *Frozen*, *Alicia al país de les meravelles*...

(TP38)J: *Star Wars*, les he vist totes! També he vist la de avions, Peter Pan, Pocahontas...

(TP39)A: Jo he vist *Rayo McQuinn*, *Alicia*, *Blancaneus*...

(TP40)L: Alicia al país de les meravelles, Star Wars, mmmm... Frozen, Pocahontas... i Mary Poppins.

(TP41)O: Jo he vist moltes pel·lícules: Pan, que és Peter Pan, però de persones i una mica diferent, ehm... La Bella durment, Frozen, Blancaneus, Pinotxo i... Doraemont i Campanilla.

6. Després de mirar pel·lícules us venen ganes de llegir el conte?

(TP42)Tots: Síííí

7. I normalment ho feu?

(TP43)O: No, jo no, perquè de tant mirar la peli em canso i em poso a vegades a dormir, o a menjar.

(TP44)I: Jo prefereixo mirar pel·lícules, perquè si mirem les pel·lícules i després llegim o primer llegim i després mirem pel·lícules és com si els ulls es quedessin en blanc!!!

8. Clar, però imagina't que un dia mires la pel·lícula i un altre dia llegeixes el conte?

(TP45)I: Bueno sí, això, sí, però seguit no, perquè sinó...

(TP46)O: Clar, perquè jo em canso, només llegeixo una línia o dos i ja em canso.

9. I a l'inrevès, heu llegit contes que després heu vist que hi havia la pel·lícula i l'heu mirada?

(TP47)Tots: Sííí!

(TP48)O: Sííí, jo!! Jo m'he llegit el conte moltes vegades de la Blancaneus i La Bella durment i després he vist la peli.

10. I què us agrada més la pel·lícula o el llibre?

(TP49)A: El llibre! Bueno els dos!

(TP50)I: La pel·lícula!!!

(TP51)O: La peli!!!

(TP52)I: A mi m'agrada més la pel·lícula, perquè al llibre t'ho expliquen i, per exemple, el llibre posa "jo ahir vaig anar a comprar", doncs, no ho pots veure, és com anava a comprar i potser es va muntar al carro i potser per a tu comprar és avorrit però si em pujo al carro i em porten potser és divertit. A la peli t'ho expliquen més clar.

(TP53)O: Sí, perquè a la peli diuen : "avui plou, agafeu un paraigües!", doncs pot ser que agafin un paraigües que ho diu el conte i jo no ho puc veure com agafen el paraigües i se'n van a un altre lloc.

(TP54)J: A mi m'agraden més les pelis!

(TP55)A: A mi m'agrada més la peli de la sirenita que el conte, perquè quan tenia el conte la sirenita moria!!!!

(TP56)I: Sí, és veritat!!!!

(TP57)A: I a la pel·lícula no moria, però en el conte sí.

(TP58)O: A mi m'agrada comparar els llibres amb les pel·lícules, però quasi totes les pel·lícules que he vist són iguals que el conte. Però, per exemple, a la Blancaneus, un dia vaig veure una peli i després vaig agafar el conte i vaig veure que el començament no era igual.

Focus Grup – 3:

1. Us agrada llegir contes?

(TP59)Tots Sííí!

2. A casa llegiu molts contes?

(TP60)Tots: Sííííí!

3. Quins contes llegiu?

(TP61)K: Jo llegeixo Geronimo Stilton.

(TP62)X: Jo també!

(TP63)N: Llegeixo la Bella durment, Geronimo Stilton i... un conte que és d'un home que va per les ciutats i hi ha arbres...

(TP64)K: Jo llegeixo Geronimo Stilton, la Bella durment,

(TP65)A1: No m'enrecordo...

(TP66)X: Jo Geronimo Stilton, de dinosaures...

4. I contes com ara Pinotxo, Àlicia en el País de les Meravelles...?

(TP67)N: Jo sí! A mi m'agrada molt!

(TP68)A2: Jo he llegit Pinotxo, Àlicia en el país de les meravelles, la Ventafocs...

(TP69)N: Jo he llegit contes de la maleta viatgera, com ara la gallina dels quatre ous.

5. Teniu molts contes a casa?

(TP70)Tots: Síííí!

(TP71)X: Sí!!! Més de cent!!

6. Els llegiu vosaltres els contes o us els llegeixen?

(TP72)N: Jo llegeixo, perquè he d'aprendre a llegir més ràpid, però a vegades amb els meus pares i el meu germà també.

(TP73)K: La meva mare a vegades a la nit quan no tinc son em llegeix un conte.

(TP74)A1: A vegades per la tarda llegeixo jo sol.

(TP75)X: Jo sol per la nit, els meus pares llegeixen amb mi poquet.

(TP76)A2: Jo llegeixo jo sola.

7. Us agrada mirar pel·lícules?

(TP77)Tots: Sííííí (eufòric).

8. Quines pel·lícules us agrada mirar?

(TP78)N: La de Pinotxo de Disney, Frozen, Pocahontas...

(TP79)X: Nemo, Pixels, Pesadilles, Cars...

9. I pel·lícules com ara Pinotxo etc no les mires?

(TP80)X: Les de Disney no m'agraden.

10. Per què no t'agraden?

(TP81)X: No sé..

(TP82)A1: Perquè són de noies...

(TP83)N: Però en realitat són per els nens i per les nenes, és igual, a un nen li pot agradar la Bella durment...

11. Per exemple, el “Rei León” no l’heu vist mai?

(TP84)Tots: Sííí! M'encanta!

(TP85)X: Jo també he vist Bambi com quatre vegades!

(TP86)A: També he vist Peter Pan!

12. Sabeu que totes aquestes pel·lícules que m'esteu dient hi ha el conte oi?

(TP87)Tots: Sííí!

13. Us llegiu el conte després de veure la pel·lícula o viceversa?

(TP88)Tots: Síí!

(TP89)K: Jo a vegades ho faig.

(TP90)X: Jo tinc molts contes de pel·lícules, tinc el Peter Pan, Aviones... Tinc moltes... A vegades després de mirar la pel·lícula em miro el conte.

14. I per què? No és el mateix?

(TP91)X: Ja... Però no és tan igual el llibre... perquè no diu les mateixes coses i el llibre és més cortet.

(TP92)N: Jo primer llegeixo el llibre, perquè si no m'agrada no miro la pel·lícula, perquè sinó l'he de deixar a la meitat! I quan m'agrada però no l'entenc miro la pel·lícula.

(TP93)K: Jo ara a vegades miro també el llibre, perquè després no m'agrada la pel·lícula i han pagat els meus pares per res.

15. Mireu les pel·lícules sols o amb els pares?

(TP94)N: Jo miro les pel·lícules amb els papis al costat.

(TP95)A1: Jo a vegades sol.

(TP96)A2: Jo sempre sola.

16. Els contes i les pel·lícules són diferents? Què us agrada més llegir un conte o veure una pel·lícula?

(TP97)X: Veure una pel·lícula, perquè només has d'escoltar i mirar.

(TP98)N: A mi m'agrada més llegir, jo primer llegeixo i després miro la pel·lícula.

17. Però, el que passa a la pel·lícula és el mateix que passa al conte?

(TP99)Tots: No!

(TP100)X: No, perquè pot ser que a alguna pel·lícula no surt un avi i al conte sí.

(TP101)N: I també poden haver diferents finals, per exemple, al conte la princesa se'n va i a la pel·lícula no se'n va es queda.

(TP102)X: O per exemple que a la pel·lícula es perd en el bosc i al conte no.

(TP103)N: A vegades els contes la princesa mor i a la pel·lícula no.

18. I per què és diferent el conte que la pel·lícula?

(TP104)X: Perquè els llibres són com... la portada pot ser diferent, i el títol també.

4. ANNEX – 4 - Taula II: Anàlisi focalitzat de les entrevistes als experts

Categoria	Codis	Unitats textuais d'anàlisi	Freqüència
Importància de la lectura i l'escolta.	A-Transmissió de cultura	<p>A-3: <i>La responsabilitat cultural, és a dir, hem heretat uns contes i, per tant, som els responsables de transmetre'ls.</i></p> <p>A-12: <i>Per gaudir-ne i, si a més a més, treballem algun valor, fantàstic.</i></p> <p>A-1: <i>Els éssers humans sigui a l'edat que sigui necessitem relats, necessitem explicar i explicar-nos el món, per tant, la literatura, l'art en general serveix per això, ens dóna una visió de quins són aquells temes que han preocupat a la humanitat i quines respostes ha anat donant al llarg dels anys, respostes que sempre són limitades, pobres... que ens poden plantejar noves qüestionsmón.</i></p> <p>A-2: <i>Els éssers humans sigui a l'edat que sigui necessitem relats, necessitem explicar i explicar-nos el món, per tant, la literatura, l'art en general serveix per això, ens dóna una visió de quins són aquells temes que han preocupat a la humanitat i quines respostes ha anat donant al llarg dels anys, respostes que sempre són limitades, pobres... que ens poden plantejar noves qüestions.</i></p> <p>A-3: <i>A més a més, en els relats trobem una gran quantitat d'història, emocions, llenguatge.</i></p>	5
	B-Desenvolupament de l'imaginari col·lectiu i la imaginació de l'infant.	<p>B-4: <i>Per l'altra, els contes arriben de la paraula (contes explicats) i emulsiona a l'imaginari de l'individu, a més, si s'expliquen de forma col·lectiva, fa que l'individu se senti part d'un col·lectiu, imprescindible perquè la vida tingui sentit.</i></p> <p>B-16: <i>Un clàssic té una sèrie de valors que formen el nostre imaginari col·lectiu, per exemple, els contes de llops, quants nens de Barcelona han vist un llop?</i></p>	2
	C- Gaudi a la lectura	<p>C-4: <i>El gust per la lectura s'ha de fomentar des de ben petits</i></p>	1
		<p>A-3: <i>La responsabilitat cultural, és a dir, hem heretat uns contes i, per tant, som els responsables de transmetre'ls.</i></p> <p>A-12: <i>Per gaudir-ne i, si a més a més, treballem algun valor, fantàstic.</i></p>	

<p>Importància de conèixer diferències versions dels contes i de les pel·lícules.</p>	<p>D-Conèixer diferents versions dels contes.</p> <p>E-Conèixer diferents versions del cinema.</p>	<p><i>D-11: és interessant que als infants coneguin diverses versions, aprens que les coses no són unívokes... I tenir criteri per saber com t'agrada més.</i></p> <p><i>D-16: Conèixer la història original i conèixer les versions que s'han anat fent al llarg dels anys en diferents llenguatges, més puc transmetre la riquesa del relat, més podem aprofundir amb els alumnes i més podem treballar els diferents llenguatges dels que parlàvem.</i></p> <hr/> <p><i>E-12: Disney ens ha fet molt mal, ha fet les versions dels clàssics a partir del cinema, (20)a la seva manera, tenint en compte el American Style of Life.</i></p> <p><i>E-30: Si parlem del cas Disney, aquesta productora ha fet una aportació molt important, deixant de banda tot el que són els estereotips, però sempre ha sigut una versió del clàssic.</i></p>	<p>2</p> <p>2</p>
<p>L'educació visual a l'escola.</p>	<p>F- Lectura d'imatges.</p> <p>G- Desenvolupament de l'esperit crític.</p>	<p><i>F-16: No, s'ensenyava a llegir llibres, però, cal dir, que tampoc no s'ensenyava a llegir imatges, és a dir, llibres il·lustrats.</i></p> <p><i>F-30: L'educació visual penso que no es treballa suficient a les escoles d'avui en dia.</i></p> <hr/> <p><i>G-11: que els infants coneguin diverses versions, aprens que les coses no són unívokes... I tenir criteri per saber com t'agrada més.</i></p> <p><i>G-43: Se li pot donar una altra mirada i és un bon exemple per treballar dins l'aula i començar desmontar l'escena. És a dir, despertar l'esperit crític de l'infant, a més de treballar la seqüenciació dels fets: inici, desenvolupament i final.</i></p> <p><i>G-30: La mirada crítica és absolutament necessària.</i></p> <p><i>G-10: Tu pots convertir la classe en una mena de àgora, on els nens i nenes posen en comú les seves interpretacions i tu pots anar afegir, qüestionant, posant en dubte algunes de les coses que ells van dient.</i></p> <hr/>	<p>2</p> <p>4</p>
	<p>F- Lectura d'imatges.</p>	<p>45,</p> <p><i>F-16: No, s'ensenyava a llegir llibres, però, cal dir, que tampoc no s'ensenyava a llegir imatges, és a dir, llibres il·lustrats.</i></p>	<p>2</p>

Formació dels mestres.	H- Manca de coneixement de les versions clàssiques.	<p><i>H-29: Per això, aquesta manca de coneixement del conte original clàssic es pot paliar un cop t'has fet gran.</i></p> <p><i>H-22: Considero que els mestres d'avui no estan familiaritzats amb els contes clàssics. Com podem fer una exploració d'un conte si no coneixem el conte i més concretament a primària?</i></p>	2
	I- Importància de transmissió del conte original.	<p><i>I-30: És paper del mestre, doncs, transmetre el conte original, per exemple, llegint o explicant un capítol de Peter Pan cada dia.</i></p>	1
	J- Didàctica cinema - literatura	<p><i>J-20-25: No hi ha una recepta, però hem de tenir clar com a mestres quin és el contingut de l'argument i, a partir d'aquí, observem la pel·lícula d'una manera diferent. Per exemple, com camina la princesa quan va pel bosc? Quines sabates porta? I quanta estona? Quina música sona? Aquestes preguntes t'obliguen a mirar la seqüència diverses vegades i et fa desenvolupar una mirada crítica que et porta a plantejar-te una nova pregunta: per què la princesa porta unes sabates de taló en comptes d'unes bones botes de muntanya? Ens agrada? Com la fariem nosaltres? Dibuixem-ho amb els infants, quines sabates li posaríem? Quin vestit? Les princeses han d'anar amb vestit? Han de ser rosses? Per ser princesa no cal anar amb corona. Ser crítics, en definitiva.</i></p>	1

5. ANNEX – 5 - Taula III: Anàlisi qualitatiu focalitzat del focus grup de les tres mestres de l'escola Antaviana:

Categoria	Codis	Unitats textuais d'anàlisi	Freqüència.
Importància de la lectura i l'escolta.		<p>TP-19: El primer quart d'hora del matí poden agafar un conte de la biblioteca d'aula i és un moment per a ells, per començar a agafar el gust a la lectura. Molts dels meus nens i nenes ja comencen a tenir fluidesa a l'hora de llegir i, per tant, crec que és important donar aquest espai perquè la disfrutin.</p>	2
	A-Transmissió de la cultura.	<p>TP-23: A mi m'agradaria poder explicar-ne més, és una cosa pendent, ja que m'agrada molt narrar-los i considero que els nens no només han d'aprendre a llegir, sinó també saber escoltar.</p>	

	B-Motivació a la lectura.	<hr/> <p>TP-19: Molts dels meus nens i nenes ja comencen a tenir fluïdesa a l'hora de llegir i, per tant, crec que és important donar aquest espai perquè la disfrutin.</p> <p>TP-20: En el meu cas, quan han acabat una feina poden agafar un conte i llegir, és a dir, és com un premi després d'haver fet la feina.</p>	2
L'educació visual a l'escola.	C-Motivació	<p>TP-2: perquè és una cosa que els hi agrada i els engresca.</p> <p>TP-3: En definitiva, per motivar-los.</p> <hr/> <p>TP-16: No, vull dir, se li dóna molta importància a saber llegir correctament, però en canvi, pel que fa a veure pel·lícules queda més en segon pla.</p>	2
	D-Lectura d'imatges.	<p>TP-17: Dóna la sensació que veure pel·lícules és perdre el temps, que només es posen quan plou i no poden sortir al pati o com a premi a final de trimestre.</p> <hr/>	2
	E-Desenvolupament de l'esperit crític.	<p>TP-28: Crec que podríem aprofitar més i lligar-ho de les dues maneres, perquè hi ha molts llibres que després s'han fet pel·lícules, normalment és aquest l'ordre, i probablement podríem aprofitar i que s'acabés relacionant més.</p> <hr/> <p>TP-9: A mi m'agrada comentar el cartell abans de veure la pel·lícula, per veure de què creuen que anirà, el títol, què suggereixen les imatges... Durant la pel·lícula, m'agrada parar-la una miqueta abans que s'acabi per comentar coses que els hi ha cridat l'atenció, si se'ls hi ha escapat alguna cosa que creia que era important, doncs, poder fer una mica de èmfasi, perquè si l'activitat dura unes dues o tres</p>	1

	F-Recurs didàctic.	<p>sessions, a la tercera sessió potser ja no s'enrecorden. I, després al final de la pel·lícula, m'agrada fer una posada en comú i en funció del que volem destacar realitzar unes activitats o unes altres per acabar de tancar l'activitat.</p> <p>TP-10: Sí, jo també acostumo a fer una petita introducció abans de veure la pel·lícula, per tal de posar-los en context. I, com a dit, l'Estela, durant la pel·lícula anar parant i posar èmfasi en allò que considero important i finalment fer unes activitats segons el que es vulgui treballar. Per exemple, de la pel·lícula de Kerity i la casa dels contes es va aprofitar i vam treballar molts contes clàssics, els nens i nenes tenien un full amb diferents personatges i els havien de relacionar amb el seu conte, també havien de dir quin era el conte preferit de cada nen i perquè, com ara Peter Pan, La caputxeta vermella...</p> <p>TP-11: I també, respecte al visionat de Pocahontas vam fer una conversa sobre la pel·lícula, què els hi havia cridat l'atenció i vam fer grups de treball. Cada grup feia la selecció del que estava bé i del que (28)no, per exemple, no jutjar, interès per conèixer altres cultures, els prejudicis...</p> <p>TP-6: Sí, vam triar les següents pel·lícules per tal de treballar els valors en concret, com per exemple, el plaer a la lectura amb la primera pel·lícula o l'importància del medi ambient i el no-racisme, amb la segona.</p>	4
La formació dels mestres.	G-Manca de coneixement de versions clàssiques.	TP-8: Creiem que és important conèixer les versions originals per tal de treballar després les adaptacions amb els alumnes.	1
	H-Manca de coneixements didàctics de cinema i literatura.	TP-12: Ens vam quedar només amb la pel·lícula, no vam pensar en treballar també el conte.	1

6. ANNEX – 6 - Taula IV: Anàlisi qualitatiu focalitzat del focus grup amb 15 infants de l'escola Antaviana:

Categoria	Codis	Unitats textuais d'anàlisi	Freqüència
Importància de la lectura.	A-Transmissió de la cultura	<p>TP-6: A mi me'ls llegeix també la meva mama i el papa i, a vegades, jo els hi llegeixo al meu germà petit i també me'ls llegeixo a mi mateixa.</p> <p>TP-7: Jo els llegeixo jo.</p> <p>TP-8: Jo el primer llibre que veig que és molt gran i que és per nens petits igualment l'agafo i el llegeixo. Els llegeixo jo sola, perquè m'encanta llegir.</p> <p>TP-32: Jo, naturalment, llegeixo jo, però a vegades quan m'estic llegint un llibre que estic fent una col·lecció, doncs, a vegades, prefereixo que em llegeixi un full el meu pare o dos.</p> <p>TP-34: El meu germà em va explicar el conte de la Caputxeta, però sense llegir i, també, em va explicar un conte quan jo no podia dormir que estava en un llibre que hi ha molts contes.</p> <p>TP-68: Jo he llegit Pinotxo, Alcía en el país de les meravelles, la Ventafocs..</p> <hr/> <p>TP-1: Sí, jo a casa tinc una pila així de contes!</p> <p>TP-2: Sí, jo tinc un armari així de ple!</p> <p>TP-3: Sí, jo tinc un moble molt gran.</p>	6
	B-Gaudir de la lectura	<p>TP-8: Jo el primer llibre que veig que és molt gran i que és per nens petits igualment l'agafo i el llegeixo. Els llegeixo jo sola, perquè m'encanta llegir.</p> <p>TP-25: Tots: Sí!</p> <p>TP-36: Tots: Sí!</p>	6

L'educació visual	C-Mirem les pel·lícules sols o amb algun adult.	<p>TP-12: Jo quan plou molt, em quedo a casa amb la meva mare i apaguem les llums i posem una pel·lícula i la mirem juntes amb el meu germà i la meva àvia.</p> <p>TP-14: Jo miro pel·lícules amb els meus papas.</p> <p>TP-94: Jo miro les pel·lícules amb els papis al costat.</p> <p>TP-95: Jo a vegades sol.</p> <p>TP-96: Jo sempre sola</p> <hr/> <p>TP-19: Jo tinc totes les pelis i també tinc tots els contes (perquè a la meva mare també li donaven el conte), llavors després de veure la peli em llegeixo el conte per veure si és veritat o mentida el que passa a la peli. Per exemple, aquí a l'escola vam veure la peli de la Pocahontas, després a casa vaig agafar el conte i me'l vaig llegir per veure si era veritat, i sí que és veritat el que passa a la peli.</p>	5
	D-Desenvolupament de l'esperit crític.	<p>TP-24: Jo ho faig així, perquè si alguna peli per exemple surt que maten i al conte no surt a lo millor.</p> <p>TP-52: A mi m'agrada més la pel·lícula, perquè al llibre t'ho expliquen i, per exemple, el llibre posa "jo ahir vaig anar a comprar", doncs, no ho pots veure, és com anava a comprar i potser es va muntar al carro i potser per a tu comprar és avorrit però si em pujo al carro i em porten potser és divertit. A la peli t'ho expliquen més clar.</p> <p>TP-55: A mi m'agrada més la peli de la sirenita que el conte, perquè quan tenia el conte la sirenita moria!!!!</p> <p>TP-58:A mi m'agrada comparar els llibres amb les pel·lícules, però quasi totes les pel·lícules que he vist són iguals que el conte. Però, per exemple, a</p>	8

		<p>la Blancaneus, un dia vaig veure una peli i després vaig agafar el conte i vaig veure que el començament no era igual.</p> <p>TP-90: Jo tinc molts contes de pel·lícules, tinc el Peter Pan, Aviones... Tinc moltes... A vegades després de mirar la pel·lícula em miro el conte.</p> <p>TP-91: Però no és tan igual el llibre... perquè no diu les mateixes coses i el llibre és més cortet.</p> <p>TP-92: Jo primer llegeixo el llibre, perquè si no m'agrada no miro la pel·lícula, perquè sinó l'he de deixar a la meitat! I quan m'agrada però no l'entenc miro la pel·lícula.</p>	
--	--	--	--